

## KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 6. II aastakäik

## TEATAJA

15. märtsil 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas	Emk. 250.—	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . Emk. 4000.—
Poolaastas	„ 150.—	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 „ . „ 2200.—
Välismaale	„ 500.—	Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval,	1/4 „ . „ 1200 —
Poolaastas	„ 300.—	kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.	Kaane külgedel—kokkuleppel

**SISU:** Laiutamise suurtööstus-ettevõtete loomisel. Meie sadamate ja ühenduste probleemid rahvusvahelises kaubaveos ja läbikäimises. Kodumaa töö ning tee kaubanduslike huvide kaitseks. Eesti vabariigi eelarve arutamise puhul. Kaubandusliku informatsiooni alati uus küsimus. Tallinna Eesti kaupmeeste seltsi 10. aastapäev. Kaubandus-tööstuskoja teated. Kaubandus-tööstuskoja III sektsiooni büroo koosseis. Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni täiskogu koosseis. Teiste riikide majanduslik elu olu. Majanduslik informatsioon. Uusi seadusi ja määrusi. VI Eesti näitusmess. Ettevõtete tegevusest. Tolliteateid. Toidu nete turg. Börsikursid. Kaubainnad.

## Laiutamine suurtööstus-ettevõtete loomisel.

Sagedasti on avalikus arvamises esile toodud asjaolu, et meil suurtööstuse ettevõtteid rohkem kui seda väikese Eesti kohta vaja oleks. Ja tõesti, meie suurvabrikud on suuremalt osalt Vene ajult pärit, kus turu tingimused teisuga olid kui praegu. Läks ju tol ajal kõigest

üks väike osa meie suurvabrikute valmistustest Eesti turule, suurem osa neist valmistustest leidis realiseerimist suurtel Vene turgudel.

Nüüd on olud teised. Kui mõned üksikud tööstusharud maha arvata, siis tuleb meie suurtööstuse ettevõtetele peaaesjalikult kohaliku turu



**6. EESTI  
NÄITUS  
MESS**  
13-22 AUG 1927. TALLINAS

Ainuke näitusmess tänavu Eestis ja Balti riikides.

Parim kaupade tutvustamis- ja müügikoht käesoleval aastal.

rahuldamiseks töötada. Et aga kohalik turg kitsas ja piiratud, seepärast siis ka piiratud sarnaste suurtööstus-ettevõtete valmistuste võimalus. Ja kui arvesse võtta kapitali, mis mahutatud nende suurtööstuste alla, millised praegu piiratud võimalustega töötavad, ehituste ja sisseseadete korrashoidmist, remonte ja vananemist, siis on selge, et siin suurtest kasudest juttugi ei või olla, küll aga tuleb koguni kahjudega tegemist teha.

Rahvamajanduslikult on kahjulik, kui kapital ettevõtetesse on paigutatud, kus ta surnult seisab. Kapital on loov tegur ja teda ei tohi mätta alla maha matta. Ei oleks veel häda nii suur, kui meie ettevõtted, millised praegu pooleldi seisavad, kõik omanikkude omakapitaliga oleksid asutatud, kuid seisukord kujuneb tõsisemaks, kui arvesse võtame, et paljud neist ettevõttest on asutatud laenude varal. Sarnased laenud, millised tehtud ettevõtete asutamiseks, millistel tööpöld puudub, on rasked tasuda, ja rahvamajanduslikult on päris õnnetus, et kapital seal peab kinni seisma, kuna ta mõnel teisel alal mitu korda viljakamalt tegutseda võiks.

Seepärast on just meie majanduslikkudest ringkondadest alati hoiatavalt häält tõstetud, kui kuski ilma tõsisema kaalumisetä münd suuremat tööstusettevõtet on kavatsetud avada. Mitte kadedusest või võistluse kartusest pole seda tehtud, vaid rahvamajanduse huvides. Meil on, näiteks, tubakavabrikuid isegi rohkem kui vaja, ja kui korraga mõne uue tabakavabriku avamiseks veel samme hakatakse astuma, siis tuleb siin hoiatavalt häält tõsta, sest sarnane uus tubakavabrik võiks seniste tubakavabrikute seisukorda teataval määral halvemaks muuta, aga tal endal ei ole ka vähematki eluvõimalust ette näha: turg on selleks liig piiratud. Järeldus aga oleks, et võistlejad oma rohkuse tõttu küll üksteist välja suretavad, aga sealjuures ka ise välja surevad. Kuhu niisugune meeletu võistlus viib ehk mis kasu see meie rahvamajandusele annab, see peaks igale arusaajale juba seletamatagi selge olema.

Kuid kahjuks on „asutamise palavik“, mis iseenesest ka muud ei ole kui teatav haigus, mõnel pool nii verre läinud, et sellest raske lahti saada. Tahetakse mõningaid suurtööstuse ettevõtteid, milliseid meil vahest rohkem kui tarvis juba olemas, veelgi juure asutada, Just kui oleks

meil kapitali küllus, et kohta pole, kuhu seda mahutada!

Nii on, nagu meie kindlast allikast kuuleme, kavatsus Tallinna asutada veel üht suuremat jahuveskit ja uut tubakavabrikut. Asutajateks olevat seekord Tarvitajate Keskkühisus ja veel mõned teised, et ühistegelisel alusel tarvitajatele ühistegelikke paberosse valmistada. Ei tule ühelgi mõttesse ennast segada ühe või teise asutise ettevõtete kavatsustesse, kuna tegutsemise vabadus on ju kõigil, kuid otse üldsuse huvides tuleb kaalumisele võtta, kui võrra need uued ettevõtted rahvamajanduslikult viljakad oleksid.

Mis puutub jahuveskitesse, siis on selge, et praegused suureskid turu nõudmisi täiesti suudavad rahuldada; veel rohkem, turu kitsuse tõttu ei saa nad isegi täies ulatuses töötada. Vähe jääks uuel juuretulejal siin teha, seda enam, et meie välismaalt õige suurel hulgal jahu sisse veetakse. Kas sarnasel olukorral uus moodne suureski oma asutamiskulusid ära tasub ja enast ülal peab, on tõsine küsimus, mida tõsiselt tuleb võtta.

Veel tõsisem lugu on aga uue tubakavabriku asutamisega. Juba praegused tubakavabrikud võitlevad suurte raskustega, sest nende valmistus on piiratud. 1925. aastal töötati Eestis läbi 49.800 puuda tubakat, 1926. aastal aga 44.600 puuda, sellest selgub isegi, et valmistuse hulk on veidi vähenenud. Praegused vabrikud võiksid ümmarguselt kolm korda rohkem valmistada kui nad seda praegu teevad, aga et tarvidus väike, siis tuleb selle järele piirata ka valmistust. Ometi on nende vabrikute all sajad miljonid margad raha kinni, peale selle tuleb neil iga aasta suured summad maksusid maksa jne. Kui nüüd kergel käel veel mõnele uuele tubakavabrikule avamisluba antakse, siis oleks see ühe osa kapitali täieline hävitamine.

Meie majanduse, eriti tööstuse poliitika juhid peaksid neid küsimusi tõsisemalt kaaluma. Asutamine on ju ilus asi, aga kui asutatakse ja luuakse ilma mõtlemata, siis võib see üldsusele kahjulikuks osutuda. Eriti meil, kus iga mark äärmiselt kallis, oleks rahvamajanduslikult lubamatu, kui kapitali mæetakse sinna, kus ta kasu ei too omanikule ega üldsusele, küll aga aitab majanduslikku kriisi isegi suurendada. Laiutamistele tuleb lõpp teha, tulgu need laiutamised kelle poolt tahes.

E. A.

# Meie sadamate ja ühendusteede probleem rahvusvahelises kaubaveos ja läbikäimises.

Ins. E. Masik.

Eesti geograafiline asend vanade tuntud kaubateede ääres, mis lähevad läänest idasse ja põhjast lõunasse, kirjutab ette meie majanduspoliitikas eritählepanu seesuguse seisukoha ära- kasutamiseks mitte üksi kaubavahetuses ja läbi- käimises välismaadega, vaid ka kaupade ja in- meste liikumises Eesti sadamaid ja teid kaudu, mas võimaldab suurt majanduslikku edu sellega ühenduses oleva tegevuse kaudu. See majandusala — transiitkaubandus — on paljudel riikidel, mis umbes meie seisukorras, nagu Belgia, Hollandi, Ida-Preisi, Läti, loomulikuks tegevusalaks. Aru- saadav, et iga riik selle tõttu püüab kõik teha, et võimalikult sel alal teistest ette jõuda. Siin te- gutsevad käsikäes valitsused kui ka vastavad majandusringkonnad. Esimesed juhivad tege- vust üldiselt — soetades tarvilikke ühendusabi- nõusid, pidades kindlat tariifide ja tollide poliiti- kat. Viimased aga — luues vastavat lugupee- tud ja vilunud organisatsiooni, kes võiks kõige otstarbekohasemalt ja odavamalt korraldada vas- tavaid kaubanduslikke või transpordi-operat- sioone.

Kogu selle majandusharu aluseks on vastav geograafiline asend, laevateed vastavatesse asja- kohaselt sisseseatud sadamatesse ning raudteed sadamatest tagamaadesse.

Et saada alust võrdluseks meie ning teiste käesolevas küsimuses kõne alla tulevate võistle- vate maade sadamatega, siis peatume selle juu- res, missugused on ühendusteel praeguse teede- võrgu juures nendest sadamatest tähtsamatesse tagamaade kaubanduspunktidesse, missugused on parandamise võimalused ning missugused taga- maadega võivad vastavad sadamad rehkendada kui nende loomulikkude mõjupiirkonda- dega.

Et selles küsimuses kuni viimase ajani val- litses teatav segadus, ning isegi ametlikkudes allikates või tutvustamiskirjanduses võib leida mitmesuguseid andmeid, siis valmistati teedemi- nisteeriumi poolt nende ridade kirjutaja alga- tusel täpselt kontrollitud andmetel eri ühendus- teede kaart kõikidest Balti läänesadamatest tähtsamatesse Ida-Euroopa ja Siberi kaubandus- kohtadesse, ühes minimaal-kauguste toomi- sega eritabelis. Need kontrollitud andmed võta- megi aluseks, et saada selge pildi üksikute sad- amate geograafilise asendi kohta praeguse tee- devõrgu juures. Ida-Euroopa ja Siberi kauban-

duspunktidest vaatame — Pihkva, Lenin- grad, Moskva, Rõbinsk, N.-Novgorod, Vologda, Tsheläbinsk. Sadamatest võrdleme aga — Tallinn, Riia, Vindavi, Liibavi, Meemel, Königsberg, Hangö, Murmansk. Minimaal-kaugustes praeguse raudteevõrgu juures saame järgmise pildi:

	Pihkva	Leningrad	Moskva	Rõbinsk	Novgorod	Vologda	Tsheläbinsk	Iv.-Vosnesensk
Tallinn . .	417	371	968	941	502	937	2688	1162
Riia . . .	308	582	934	971	587	1154	2825	1187
Vindavi . .	510	784	1136	1173	789	1356	3027	1389
Liibavi . .	564	838	1190	1227	843	1410	3 81	1443
Meemel . .	700	974	1263	1363	979	1546	3202	1583
Königsberg	747	1021	1310	1410	1026	1593	3249	1630
Hangö . .	—	531	1199	1163	838	1137	2891	1384
Murmansk .	—	1451	1970	1943	—	1800	—	2158
Leningrad .	298	—	653	638	205	611	2365	854

Tabelist näeme, et Tallinna sadam on praeguse raudteevõrgu juures nimetatud kaubandus- keskkontaktade ligemal kui ükski teine sadam Balti riikides ja Ida-Preisis, peale Riia, mis kau- guses Tallinnast jõuab ette ainult Pihkva ja Moskva suhtes. Esimesele on Riia võrreldes Tallinnaga tervelt 109 km., või 26% ligemal, Moskvale aga ainult 30 km. või 3,0%. Viimane vahe ei ole iseäranis mõõduandev. Rõbinskile aga on Tallinn juba praeguste ühendusteede juures ligemal kui Riia ning ühes sellega ka tähtsate kaubandus-tööstusrajoonile, kuhu kuuluvad Ja- roslavl-Kostroma-Ivanovo-Vosnesensk. Teistele tähtsatele kaubanduspunktidetele, nagu Tshelä- binsk ja Vologda-Tsheläbinski vahel olevatele punktidetele on Tallinn samuti kõige ligemaks punktiks.

Teistest Läti sadamatest, Vindavist ja Liiba- vist, on Tallinn ligemal kõikidesse nendesse punk- tidesse.

Nii jääb Liibavi Tallinnaga võrrel- des kaugemale: Pihkvast 147 km., Moskvast 122 km. (13%), Rõbinskist tervelt 286 km. või 30%, Tsheläbinskist 393 km. Vindavi on küll vähe ligemal, kuid Tallinn on ka temast kaugel ees.

Königsberg, mis teatavasti viimastel aastatel Saksa riigi energilisel toetusel kõik teeb, et saada tähtsaks transiitkaupade linnaks Lääne-

ja Ida-Euroopa vahel, ei suuda aga kauguse suhtes kesk- ja põhja-lääne-Venemaale Tallinnaga sugugi sammu pidada. Isegi Moskvale on Tallinn tervelt 342 km. ligemal (üle 35%), rääkimata rajoonidest, mis hoiduvad põhja või ida poole Moskvat. Ka Smolenskile, kust kaudu lähivad teed viljarikkasse Orel-Tambovi rajooni, on Königsberg ainult 32 km. ligemal, missugune vahe 952 km. kogukauguse juures väike. Huvitav on aga nimetada, et Tartu-Petseri raudtee valmishitamiseks oleks Tallinn Smolenskile toodud 876 km. kaugusele, missugune kaugus 44 km. vähem kui Königsbergist ja isegi 10 km. lähem kui Liibavist. Siberile on Königsberg tervelt 561 km. kaugemal kui Tallinn, nii et ka sinna mõju laiendamine raske, ehk küll Königsberg Siberi kaupade järele isegi oma käed on sirutanud.

Niisugune on tegelik pilt praeguste ühenduste juures Tallinna ja teiste Balti sadamate vahel. Nagu näeme, on vaid Riial avanss Tallinna ees ainult Pihkva rajoonis ja koguni väike avanss Moskva suhtes.

Kuid ka see avanss on koguni kergelt kõrvaldatav Tartu-Petseri otseühenduse kaudu. Selle tee pikkus on kõigest 88 km., kuid tema ehitamine tooks õige suuri muutusi Tallinna kui rahvusvahelise kaubalinna tagamaade laiendamisesse. Need muudatused on arusaadavad, kui nad koondame väikesesse tabelisse, tuues kaugusi Tallinnast ja Riist vastavatesse punktidesse:

	Petseri	Pihkva	Moskva	Rõbinski
Tallinnast . . . . .	279	321		984
Riist . . . . .	266	308		971

Näeme, et endise 109 km. kauguse vahe asemel oleks Tallinn Pihkvale ainult 13 km. kaugemal kui Riia, s. o. praktiliselt kaoks kauguse vahe ära. Kuid sama tee loob peale selle veel uue ühendustee Pihkva-Bologoje kaudu Rõbinski ja Moskvaga, vähendades ka Tallinna kaugust Moskvast. Eelpool tähendasime juba, et see tee tooks Tallinna isegi Smolenskile ja Tambovi rajoonile ligemale kui kõik Balti mere sadamad Vindavist lõuna pool. Samal ajal lahendab see tee ka tähtsa sisekaubanduse ja transporti probleemi, ligindades Petseri rajooni ja tervet Võru- ning Tartumaad Tallinnale ning lahendades suuremas osas Lõuna-Eesti vallutamise küsimuse.

Et juba ühtlasi sisemaa kaubandus- ja transportküsimusi oleme puudutanud, siis nimetame paar sõna ka Pärnu-Petseri otseühendusest ja Pärnu sadama tähtsusest, missugust mõtet mõnelt poolt on õhutatud. Projekteeritud Pärnu-Viljandi-Tartu-Petseri laiaroopalise raudtee pikkus oleks Pärnust — Tartu 139 km. ja Petseri 227 km. Sellega kaugus vähem kui Tallinnast 52 km. või 18%, Riiaga võrreldes aga 39 km. või 15%. Arvesse võttes aga seda, et Pärnu sadam vähemalt pool kauem kinni kulmab kui Tallinn, samuti pidades silmas, et selles sadamas raske viia läbi ühtlast edas-tagasi kaupade liikumist, samuti ka selle sadama tangidesse pigistamist kahe suursadama poolt — mis kõik suurendab laevade veokulusid sadamasse, samuti kui en-gros-tegevust, on vaevalt loota, et niisugune väike kaugusevahe ennast suudab tasuda. Tagapoole Pihkvat aga, kus kauguse vahe kauguse suurenemisega proportsionaalselt väheneb, Pärnu sadam oma mõju avaldada ei suuda, peale vahest mõnede sesoonikaupade, mis aga ei tasu suurte kulude protsente, mis tuleks kanda sadama kordaseadmiseks talviseks tegevuseks, samuti kui raudtee ehitamiseks. Selle tõttu tuleks sellele raudteele kui kohaliku tähtsusega teele vaadata, kuna kaugemates ja laialisemates plaanides tuleb ikkagi peaarõhku Tallinnale kui talvel kergesti lahtihoitavale sadamale panna.

Et saada veel täielikumat pilti, võrdleme ka Murmani sadamat ja selle kasutamise võimalusi, arvesse võttes, et selle sadama kui Tallinna võistleja peale talvekuudel on juhitud tähelepanu. Murmani sadama kaugus Zvanka jaamast, kus sel teel ühendus Leningrad-Vologda raudteega, on 1327 km., millest järeldeb, et see sadam võrreldes Tallinnaga kõne alla tulevatel kaubanduspunktidest 1000 km. jääb kaugemale. Leningrad-Vologda magistraalile on Tallinn tervelt 865 km. ligemal kui Murmansk, sellega ühenduses ka tervele põhjapoolsele Venemaale ja Siberile. Tšeläbinski on Murmanist 3554 km., Tallinnast aga ainult 2688 km. Ivanovo-Vosnesenski rajooni on kaugus Murmanist 2158 km., Tallinnast aga 1162 km., s. o. ligi kaks korda vähem. Moskva on Murmanist-1970 km., Tallinnast aga 968 km., s. o. üle kahe korra ligemal, misjuures kauguse vahe tervelt 1002 km., mis tuleb sõita lisaks. Kui veel arvesse võtta seda, et Murmanski sadam ka merd kaudu Öhtu-Euroopast jääb õige kaugemale, mida näitab alltoodud tabel ning samuti ka seda, et Murmanski tee puhastamine, samuti korrashoid ja ekspluateerimine kliimalistel põhjustel kallim kui lõunapoolsetes maakhohtades ja sadama laa-

dimis-, lossimis- ja hoiu- ning muud kulud suuremad, mis arusaadav, kui nimetada, et eriti talvel seal valitseb umbes kuu aja jooksul päikesepuudus, samuti tormid ja tuuled, mis jaanuaris ja veebruaris harilik nähtus, siis võib küll kindlasti öelda, et õige majandusliku kalkulatsiooni juures Murmani sadam ei või milgi tingimusel võistelda Tallinnaga, seda rõhkem, et teatavasti Tallinn on Venemaa suhtes kõige ligem sadam Vene raudteedele, nõudes ainult 200 km. kaugusel vedu Eesti raudteid kaudu. Nii tuleks küll Murmani talvesadama kasutamisele vaadata rõhkem kui reklaamile, millel puudub majanduslik alus, isegi kui võtta arvesse kõik rahvamajanduslikud kaudsed sissetulekud oma sadamate kasutamisest. Kui aga kaovad rahvusvahelises läbikäimises poliitilised momendid, mis praegu tihti esiplaanil, siis asub ka siin Tallinn oma õigele seisukohale.

Kaugused merd mööda (merimilides):

Kust kuhu.	London.	New-Castle.
Tallinn	1041	1034
Riia	992	985
Murmansk	1715	1474

Ülaltoodud võrdluse juures on toodud kõik sadamad peale Leningradi, misjuures mäeme, et Tallinna geograafiline asend on niisugune, mis loob aluse loomulikuks võistlemiseks kõikide sadamatega. Rõhkem, Tallinn jõuab isegi praeguse raudteevõrgu juures kaugele ette külmumata Vindavi, Liibavi ja Königsbergi sadamatest Otseühendus Tartu-Petseri laiendaks aga Tallinna mõju veelgi, luues juure magistraali, mis ulatub oma mõjuga Smolenskini ja edasi. Et

see tee, nagu nägime, ka sisemaa ühendustes suure tähendusega, siis on loomulik, et raudteede ehituse kavas peaks olema tal esimene koht

Ainuke, mis Tallinna mõju vähendab, on Leningradi sadam, mis kõikidele Tallinna kaugematele tagamaadele ligemal ning kuhu Neevaga algav veetee suure ühendusmagistraali loob. Kuid nagu teada, külmab Leningrad igal aastal 4—5 kuuks kinni, millal laevasõit sinna ennast ära ei tasu. Selle tagajärjel võib Tallinn vähemalt nende kuude jooksul arvestada Leningradi tagamaadega. Kuid kaupade liikumise õigel organiseerimisel peaksid ka muul ajal niisugused kaubad, mis alalise iseloomuga liikumist aasta läbi vajavad, üht ja sama teed kasutama, sest muidu ei tasu ennast erisiseseadel, missugused kahes kohas peaks soetama. Siia hulka kuuluvad rutturikkivad ja jahutusruume vajavad toiduained, eriti Siberi ja põhja-Vene või, mitmed tööstustoorained ja paljud alalise iseloomuga tööstussaadused. Kuid Pihkva kaudu laieneb Tallinna tähendus ka nendesse rajoonidesse, kust Leningrad jääb kaugemale ning kus Tallinn Riiaga ja Liibaviga astub võistlusesse. Selle tõttu on ka eriti sellest vaatepunktist tähtis Tallinna ligindamine Pihkva rajoonile, mis annab kindlad väljavaated Tallinna kui kaubalinna paremale arenemisele tulevikus. Riia ees on Tallinnal teatavasti see pluss, et talvel jääolud kergemad, mis annab avansi Tallinnale.

See skitseeritud kokkuvõte on mõeldud eesmärgiga — täpsete andmete alusel alla kriipsutada Tallinna kui alalise tagamaaga kaubalinna ning näpunäiteid anda selleks, mis sihis võiks minna arenemine, samuti alla kriipsutada ühenduste parandamise tähtsust.

## Kodumaa töö ning tee kaubanduslike huvide kaitseks.

Meie töö ja teekaubanduse huvid tollipoliitilises vintsutatusis.

Val. T.

Näib, nagu oleks vast viimne aeg püstitada meiegi teekaubandust uusimaile, aja- ning nõuetekohaseile alusele, sest tee kui luksusaine tähtsus on juba kadunud halli minevikku. Nüüdispäeval esitab ta koos oma kaaslastega — kohvi ja suhkruga — vaid igapäevseid, nagu leibki, igale mõödapäasematult vajalisi tarbeid, rahuldades ikka järjest laieneva tarvitajaskonna suurenevaid nõudmisi.

Nagu statistilised andmed näitavad, kasvab meil Eestis teetarvitus ja ühes seega ka ta sissevedu aast-aastalt õige jõudsasti. Nii veeti meile teed sisse 1924. aastal 75,4 tn. (4,6 tuhat puuda)

14 miljoni marga väärtuses, 1925. aastal 82,4 tn. (s. o. umbes 5 tuh. pd.) 22,2 milj. m. väärtuses ja 1926. a aastal isegi juba 93,9 tonni (s. o. ümmarguselt 5,7 tuh. puuda) 29,1 milj. m. väärtuses.

Seega on siin tegemist pea kolmekümne miljoni margani küüniva sisseveoga, millega on seotud ka riigi fiskaalsed huvid iga-aastaste 7—8 milj. m. tollitulude näol (1925. a. — 6,9 milj. m.)

Arvesse võttes aga teekauba erilist iseloomu, võimaldab siin seesuguse kauba tarvitajaskonna kätte toimetamisel ka kohaliku jõu ning abinõude osavõtt, milline ei piirdu mitte ainult kitsa ostu-müügioperatsiooni staadiumiga vaid

ulatub juba kaugemalegi, — laiaulatuslikumagi tegevuseni.

Nagu üldiselt teada, ongi mainitud teekauba iseärasusist meil aastate jooksul suurenevast teekauba tarvitamisest — elavnevast teekaubandusest — ellu kutsutud terve rida ettevõtteid, missugused veavad välismailt sisse lahtist teed suuremate partiidenä ja, sorteerides ning kaaludes teda siin kohapeal üksikutesse pakkidesse sellase kaubaeseme tarvitajaskonna nõude kohaselt (— s. o. sorteerides kui väikestes nii ka nii suurtesse pakkidesse, kui seda igapäevane elu ning tarvidus tingib), võimaldavad seega tööd ning tegevust nii rohketelegi kohalikele kodanikele.

Vähe sellest, et nad võimaldavad meie tööjõu otsekohest rakendust seesugusele puhtale ning kergele tööle, selle tegevusala mõjukond ulatub kaugemalegi, — seesuguse tegevusega (s. o. tee sorteerimisega ning pakkimisega) seotud tarvidusteni igasuguste vajaliste abinõude järele, nagu mõõtmise (kaalumise), mahutamise, pakkimise ning selle kaubaeseme reklaamimise vahendid, kindlustades seega tähelepandava töölisä mainitud vajalisi abinõusid produtseerijatele kodumaalistele ettevõtetele, nagu kaalu- ja vihitööstus, paberitööstus, nõõritööstus, trüki-kojad, — reklaamivalmistajad, reklaamettevõtted jne.

Teisest küljest tingivad need teekaubanduslikud ettevõtted ka oma poolt riigile ning omavalitsustele kindlaid sissetulekuid igasuguste maksude ja lõivude näol, nii et mainitud teekaubanduslike ettevõtete tähtsus meie majandusel on vaevaltki vastuvaieldav, sest siin täidetakse kõik töö ning vajadused kodumaa jõude ning abinõudega, milline tulu jääb meie endi — kodumaa — kasuks, ja välismaile osutub ainult osa, mis neile kindlustatud sealt ostetud tee väärtusis.

Näib, nagu olekski loodud eriti just vaatluse all olevatel teekaubanduslike ettevõtetele tegutsemiseks küllaldaselt õigustatud püüd ja ühes sellega oleks ka kindlustatud mainitud tegevusalaga seotud üldiste kasude ning headuste edukine olemasolu.

Ent seda just mitte, vaid otse vastupidiselt — see tegevusala on meil määratud täielisele hääbumisele, sest ära kasutades meie tollitariifi vastavat puudust, auku, ning meie saamatust seesuguse kõrvaldamisel, paiskavad praegusel momendil vähemalt 6—7 välisettevõtet läbi selle avause meie teeturule järjest suurenevaid hulki müügivalmis pakitud teed, ja ujutades üle meie teeturu selle kaubaga, sünnitavad

meie vastavatele ettevõtetele terava konkurentsi, püüdes igati välja tõrjuda meie oma ettevõtteid ning tööd.

Arusaadav, et (pealegi nõrgema ja mitmetigi halvemaõlukordades tegutseva) võistleja hävitamisel ei hoolita jõupingutusist ning kahjust; pealegi on ju neil küllaldaselt ainelisi kui ka reklaamilisi võimeid sundida ja suggereerida meie teetarvitajat just nende kauba ostmisele ning seega ka nende töö tasumisele, ja meie ettevõtteid — kapituleeruma nende välissuuruste ning comitas gentium'i (s. o. rahvastevahelise sõbraliku vahekorra) ees (s. t. — sõbramehe poolest!).

Vähemalt seda keelt räägib meile praegusel silmapilgul tegelik elu ja teeb seda paremal juhul kõige enam veel niikaua, kuni püsib praegune tolli põhitariifide § 20<sup>1)</sup>, või — halvemal korral — kuni hääbuvad meie teekaubanduslikud ettevõtted.

Ja nimelt: mainitud §-i märkuse ainsam ja eriline varjukülg koosneb sellest, et tegelikult selgub, et see § 20-da märkus seab meil igasuguse tee sisseveo peaaegu täiesti võrdsele alusile, ja kategooriliselt eitades meie osatähtsust oma teeturu (ning ühes sellega eelpoolkäsitletud alustel seotud teiste tegevusalade tööga) varustamisel annab ta seega meile teed impoorteerivate välisettevõtete kätte täieliselt hädäohtliku abinõu meie teekaubanduse ja sellega seotud tegevusalade ning nende eduliste olemasolude hävitamiseks.

Ja — siin võidakse vast tulla ja ütelda, et sama § 20 märkuse<sup>1)</sup> alusel tollitakse ju teeturul nõutavamad vähemad valmispakitud kvantumid (alla 1 kg.), nii et seega saavutatakse see vastav kompensatsioon alla 1 kg. kaaluvate teepakkide ümbrikkude tollimaksustamise näol teega ühesugusel alusel, s. o. 0,75 kuldfranki + 50% ä 75 Emk. (praegune ja harilik tollimaksude väljaarvamise kurss).

Ent see on ainult „vast“ ja „ju“, kuid tegelikult on elu selle §-i märkuse arvatava praktilise tähenduse redutseerinud peaaegu nullini, sest et 1) mainitud §-i märkuses ülesseatud kriteerium 1 kg. ei ole oma suuruselt sugugi veel täiesti kõrvaldatud võimalikust liikumisest teeturul, nii et sisse tuues täpselt 1 kg. netto raskusega teepakke avaneb täieline võimalus vältida seesuguse märkusega näiliselt taotletud

<sup>1)</sup> Tolli põhitariifide § 20 märkus: „tee, mis sisse toodud väikestes pakkides, kuni 1 kg. raskuseni, tollitakse ühes ümbrikkudega.“

sihte. Pealegi moodustab ümbriku kaal (tara) vast ainult 5% üldisest — brutto kaalust, nii et mainitud § 20 märkuse järele tollimisel (brutto-netto) saajakse vaid 5%-line lisa, s. o. naela tee pealt 33,75 mk. asemel 35,44 mk. — 1,69 mk. Arvestame aga tee pakkimise ja sorteerimise kulusid (s. o. paber, nõörid, töö, kapitalikulu jne.) 15—25%, keskmiselt 20% keskmise headusega tee väärtusest (näit. Orange Pekoe, Java, hind Tallinna börsi k. a. koteerimise järele 200—225 mk. nael), siis maksame juba meie iga § 20 märkuse alusel tollitud naelalise teepaki pealt välismaile oma teenistuse arvelt vähemalt 38 mk.! (s. o. 20% 200 margast = 40 mk. — 1,7 mk. „tollikompensatsioon“)\*. Väljendades seda tegeliku elu keelega võime öelda, et tollitariifi § 20 märkuse alusel sisseveetava tee pealt ei saa meie kodumaa parimalgi juhul üldse mingisuguseid tollituluseid, halvemal juhul kannatame aga isegi veel kahjusid 3—7 m. suuruses (naelalise teepaki pakkimiskulud — § 20 märkuse alusel saadud tollitulud) iga tollitariifi § 20 märkuse alusel sisseveetud tee-naela pealt! Ja siis veel rääkida mingist tollikompensatsioonist, millise praktiline tähendus — nagu selle §-i omagi — seisab vaid viimase pealkirjas „märkus“, on täieline meeletus.

Tollitariifi § 20 märkuse „kompensatsioon“ on tõeliselt ainult avatlus pimesi enesepankrotiseerimisele; ja lõppude lõpuks võib selle üle veel kahelda, kas ongi selle §-i märkusega mõeldud taotleda mingeid muid sihte peale puhastollipraktikalist!

Järelikult meie teekaubanduse ettevõtete edulise olemasolu kindlustamise asemel on nad ühes oma kaugeleulatuvalt tähtsa tegevusalaga kujunenud vaid ainult meie tollipoliitikale (kardan, — sellele enesele vast märkamata) igati kindlustatud vintsutusobjektiks, ja selle asemel, et kaitsta meie üldisi kodumaa huve, saavutatakse siin just vastupidist.

Teadagi, et meie teekaubanduslikud ettevõtted on niikuinii juba igati halvemas seisukorras kui nende (pealegi meie tollipoliitika poolt veel soodustatud) väliskonkurendid, sest kõigepealt peavad kohalikud teekaubanduslikud ettevõtted ostma kaupa (lahtist teed) paremal juhul juba teistest kätest, s. o. samalt välisettevõtelt, kes saavad meie teeturule ka valmis-pakitud teed. Mainitud välisettevõtetel on aga laialdased võimalused osta teed soodsamail tingimustel kas nüüd otsekohe teekasvatajailt või

jällegi suurematest maailma teekaubanduslikkudest koonduskohtadest.

Ja seda enam, et välisettevõtete töö on tihti-peale ülemaailmliku ulatusega ja nad võivad ilma vähemategi ainelistel raskustega vastu pörkamata kasutada oma kauba levitamisel säärast laialatuslikku reklaami, mis meie äridele meist igale juba tuntud oludes on täiesti võimatu. Ja vast ainult tänu meie kaubatarvitajale pimestava reklaami mõjul nagu sissejuurdunud juurepoogitud „usaldusele“ leiavad need välisettevõtted tihtipealegi palju soovida jätva kauba juures iga aastaga suurenevaid võimalusi importeerida meile oma-pakitud teed.

Kahjuks ei võimalda meie statistilised andmed siin täpsemat analüüsi, mille tõttu on raske täpselt eraldada lahtiselt ning pakitult sisseveetud teed (tee sisseveo registreerimisel seda vahet ei tehta, mis asja tähtsuse pärast peaks tingimata läbi viidama), kuid olemasolevaist andmeist võime enam-vähem selgusele jõuda meie üldiste seisukordade kujunemise kohta 1925. ja 1926. aastail, mil veeti teed:

	1925. a.		1926. a.	
	tonni	milj mk	tonni	milj mk
üldse . . . . .	82,4	22,2	93,9	29,1.
sellest: Hiinast . . . . .	46,1	12,4	36,4!	11,5!
Inglismaalt . . . . .	12,1	3,2	22,9!	6,8!
Soomest . . . . .	5,7	1,9	6,6	2,0
Saksast . . . . .	8,6	2,1	7,1	2,0

Nendelt andmetelt peegelduvate kahjuliste tagajärgedega on meie teekaubanduslikud ettevõtted pidanud juba arvestamagi, kuna üksi pakkimismaterjaali osa on k. a. eelarves mõnedes neist l. a. omast suutnud väheneda isegi 20—30 tuhande marga võrra (nagu eeltoodud statistilisest andmeist näha, oli ka 1926. a. oma eelkäijast halvem!).

Seesuguse nähtuse praeguse arenemiskäigu juures pole kaugel siis ka aeg, kus meie niikuinii juba kitsaste töö- ning teenistusolude järjekorralisel kitsenemisel jääb, tänu meie tollipoliitikale ning tollitariifi § 20, meie kohalik tööd jõud ilma 8—10 milj. margalise ja teepakkimise ning sorteerimisega seotud kõrval-ettevõteted (paberitööstus, trükikojad jne.) ilma 4—5 milj. margalise aastateenistusega.

Ja just nende, kaotsimineku hädaohus olevate, isegi kümnete miljoniteni ulatavate kodumaaliste huvide kindlustamiseks oleks vist juba ammu aeg olnud midagi ette võtta. Kahjuks pole seda aga seni tehtud, milline asjaolu tuleb kirjutada kõigiti vast saamatuse ning hoolimatuse arvele kodumaa üldiste huvide eest valvelolekul.

\*) Odavama, 125 mk. tee naela pealt (Moring, Hiina) vastavalt 23 mk! (V. 1926. a. sisseveetud tee keskmine hind!) V. T.

Kahtlemata on siin möödapääsmatult tarviline meie tollitariifi § 20 muuta ja täiendada aja- ning oludekohaseks, s. o. tuleb teha kindlat vahet sisseveetava lahtise ja juba müügivalmis pakitud tee vahel.

Siinjuures ei pea kannatama, loomulikult, meie riiklikud fiskaalsed huvid; ei pea ka liialdatama ei ühele ega teisele poole. Järelikut: riikliku fiskuse huvides tuleb tõsta sisseveetolli müügivalmis pakitud tee pealt seevõrra, et ta ei kujuneks keelutolliks (välisettevõtete täielikuks kõrvaldamiseks meie teetarvitajaskonna varustamisest), mille juures oleks aga kindlustatud meie teekaubanduslike ettevõtete ja nendega seotud üldiste eduliste kasude olemasolu.

Valmispakitud tee sisseveetolli tõstmisel tuleb arvestada siis esijoo-

nes järgmiste asjaoludega: üldistes huvides tuleb, loomulikult, kindlustada ainult enam-vähem normaaloludes töötavate ettevõtete olemasolu, s. o. ainult neid, kelle pakkimis- ning sorteerimiskulud kõiguvad enam-vähem loomulikes piirides, ja see oleks eelpoolmainitud 15--25% kauba väärtusest.

Seetõttu peab müügivalmis pakitud tee sisseveetoll lahtise tee omast (s. o. mida tuleb kohe peal enne müügileaatmist vastavalt ümber pakida) vähemalt 15% võrra, keskmiselt aga 20% võrra kõrgemale tõstma, — seega senise, ümmarguselt 30%-lise ad valorem (tegelikult on toll spetsiifiline) tolli pealt (v. 1925. a. kohta toodud andmed) 45 - 50% peale ad valorem, kuna maksimaalse 25%-lise kõrgendusega peaks küllaldaselt kindlustama isegi ka kõrgemate (30% ja üle selle) kuludega töötavate ettevõtete ning ühes sellega meie üldiste eduliste kasude olemasolu.

## Eesti vabariigi eelarve arutamise puhul.

### L. I.

Praegu, kus riigi eelarve arutamine päevakorral, ei ole huvituseta heita pilku eelarve arenemisele kogu meie iseseisvuse kestvuse päevil.

Nagu teada, parandasid okupatsioonivõimud Eesti valitsusele tühja kassa ja korraldamata majapidamise. Tallinna rentei ülevõtmisel novembris 1918. a. oli selle kassas 18.965 mk. 85 penni, kuna kogu valitsemis- ja maksustamisaparaat tuli luua. Kõige selle juures tuli pidada sõda Venemaaga, milleks oli tarvis raha ja jälle raha.

Ei olnud siis ime, kui valitsus isegi mõnetuhandelisi laenusid tegi eraisikutelt, et saada raha kõige hädapärasemate väljaminekute katmiseks.

Juba 23. novembril 1918. a. otsustas maanõukogu teha sisemist laenu kuni 30.000.000 margani 5%- võlakohustuste väljaandmise teel, kuna ta ajutist valitsust kohustas edespäi seda summat 20 miljoni võrra suurendama.

Sama aasta detsembris tehti ka esimene välislaen Soome valitsuselt ja Kansalis-Osake-pangalt, kokku 11.500.000 Soome marka.

Ühtlasi püüti suurte jõupingutustega võimaliselt ruttu lõpetada ülevõtmisi ja korraldada maksustamist, kuid ometi teostusid esimeste aastate eelarvete vastuvõtmised suurte hiljaksjäämistega, kuna tulud kaugelki ei katnud kulusid.

Kuidas sellest peale hiljem kujunesid riigi kulud ja tulud, selleks, pakub ülevaadet järgmine tabel miljonites markades:

aruanda- aasta	kulud	tulud	defitsit puudujääk	% kuludest
1918./19.	1.049,8	227,2	-- 822,6	-- 78,4
1920.	3.241,4	2.610,4	-- 631,0	-- 19,5
1921.	6.582,2	5.468,3	-- 1.113,9	-- 16,7
1922.	5.517,2	7.077,2	+ 1.928,4	+ 28,3
1923.	7.097,2	7.434,7	+ 337,5	+ 1,8
1924.	7.407,7	7.475,4	+ 67,7	+ 0,9
1925.	7.417,2	7.750,7	+ 335,5	+ 4,5
eelarve				
1926./27.	7.848,4	7.848,4	--	--
1927./28.	7.923,3	7.923,3	--	--

Nagu näeme, lõppesid kolm esimest aruanda-aastat kõik suurte puudujääkidega. Need puudujäägid kaeti riigi paberraha, nõndanimetatud kasvatähtede väljaandmise teel, millele pandi alus 1918. a. 9. detsembri seadusega.

Kogu püüdmine oli nüüd sihitud selle poole, et saada riigi eelarvet tasakaalu, ja 1922. aasta aruanne näitabki juba suurt ülejääki, tervelt 28,3% kuludest. Siis oli aga ka paberraha tsirkulatsioonil ligi 3 miljardit marka (kõige kõrgem summa 1. VII. 21. — 2.910,9 miljonit marka).



Kõik järgnevad aastad on lõppenud ülejääkidega: kord suurema, kord vähemaga, ja ka kahe viimase aasta eelarved on seatud tasakaalu. Ülejääke on kasutatud riigi võla ja protsentide tasumiseks, kuid peaaegselt paberraha tsirkulatsioonini kokkutõmbamiseks.

Üldse on riigi kulud ja tulud iga aastaga kiiresti kasvanud, ja kui vaadelda neid ülalloodud numbrite ridu, peab tunnistama, et riigi majapidamine on aast-aastalt jõudsalt sammul laienenud. Tõepoolest on see pilt aga laienemise suhtes petlik, sest tuleb võtta arvesse, et marga ostujõud ei ole mitte ühesugune olnud kogu need aastad.

Kui tahame teada, kas riigi kulud või tulud ühel või teisel aastal on kasvanud või kahanevad, peame kõik arvud ühe kindla üksuse peale üle viima. Võtame selleks üksuseks kuldkrooni ja teeme ümberarvamised kõige kindlama rahaüksuse — dollari — kaudu, ignoreerides dollari enda kõikumist kulla vastu, millel ei ole siin olulist tähtsust.

Niimoodi ümberarvatult kujunevad riigi kulud ja tulud miljonites kuldkroonides järgmiselt:

	kulud	tulud	puudujääk - ülejäak +
1918./19. a. aruanne	90,5	19,6	— 70,9
1920 a. „	57,47	46,28	— 11,19
1921. a. „	70,50	59,3	— 11,2
1922 a. „	62,77	80,59	+ 47,82
1923. a. „	74,25	83,73	+ 9,48
1924. a. „	71,62	72,46	+ 0,84
1925. a. „	74,96	78,33	+ 3,37
1926./27. a. eelarve	79,32	79,32	—
1927./28. a. „	80,07	80,07	—

Nagu näeme, olid riigi kulud kõige suuremad 1918./19. aastal, mis seletatav sõjapidamisega. Järgmisel aastal langes see summa tervelt 36,5% võrra, kuid sealt peale on kulud iga aastaga tõusnud. Tulud seevastu on algusest peale järjekindlalt kasvanud teatud maksimumini 1923. aastal. Sealtpeale hakkab langemine või vähemalt paigalpüsimine. Kuna kahe viimase aasta kohta on olemas ainult eelarve andmed, siis on need loomulikult kõrgemad kui faktilised aruan-de summad.

Võrreldes lõppeks meie riigi kulusid näit. Rootsi riigi omadega, selgub meile nii mõnigi huvitav üksikasj.

Riigi kulud 1925. a. eelarve järele protsentides \*):

	Eesti	Rootsi
Riigiesitus (riigivanem, kuningakoda).	0,4	0,3
Riigikogu ja kantselei	1,0	0,6
Rahaministeerium	10,3	6,2
Kaubandusministeerium	0,2	1,6
Haridusministeerium	8,34	18,3
Kohtuministeerium	3,4	1,9
Sise- ja hoolekandeminist.	10,1	11,5
Kaitseministeerium	20,24	21,8
Põllutöoministeerium	4,52	3,0
Teedeministeerium	22,2	3,0
Välisministeerium	1,6	0,9
Protsendid	5,8	11,5
Muud	2,5	5,4
Kapitalifondide kogumine	9,4	14,0
	<u>100</u>	<u>100</u>

Kõigepealt puutub siin silma, et Rootsi riik kulutab vähem kui meie — riigiesituse, samuti riigikogu ja kantselei ning lõpuks ka välisministeeriumi peale. Samal ajal aga kulutab Rootsi riik rahvahariduse peale protsentuaalselt enam kui kaks korda nii palju kui meie ja kaubanduse alal koguni kaheksa korda.

Igakord, kui viimaseil aastail on esitatud riigikogule aasta eelarve, on kriipsutatud alla seda rõõmustavat nähtust, et riigi kulud on tulu-dega tasakaalus. Ja igakord, kui selleks juhul, on korratud nii rahaministri kui ka paljude teiste poolt, et kogu rahvas üksmeelselt pingutab rihma, et oma riiki üles ehitada.

Ei tahaks hakata sellele vastu vaidlema, sest kuidas teisiti saakski nimetada seda kui rihmapingutamiseks, kui mitte millestki on kaheksa aasta jooksul kokku kantud ja üles ehitatud hiiglaehitus — miljardidesse ulatuv tasakaalus eelarve.

Kuid vaadeldes andmeid, kus vana, sõjakahjudest puudutamata maa kulutab tarbetu sise-mise ja välise uhkuse peale vähem kui meie, kipud vägisi küsima, et kas ei ole meil üleliig sa-gedaks saanud pidutsemised ja võõrastevastu-võtmised?

Kui elatakse juba kord kokkuhoiu- ja koon-damiste tähe all, siis peaks ka pidutsemisi piirama ja kõigepealt nõndanimetatud „esituskulu-sid“ kärpima kõigis neis üksikutes eelarvetes, kus nad on sees. Siis jääksid asjatud laiatami-sed ja uhkuseajamised iseenesest.

\*) „Eesti Majandus“ nr. 5, 27. I. 1925.

# Kaubandusliku informatsiooni alati uus küsimus.

## Kuidas on lugu Prantsusmaal?

H. H.

Seda küsimust võib vist õigusega nimetada Eesti ajakirjanduse „raudvaraks“, sest seevõrra hõlpsasti sõelub ta kallal meie press. Küll tuleb algatusi ülalt- ja altpoolt, on olnud nõupidamisi riiklikkudes asutustes ja eraviisil, kuid tema täiuslikku käsitlemist takistavad endiselt veel selgitamatud vaated meie riigi välisedustuste alal, muu seas just dilemma: konsul või saadik? Majanduslikult mõtlema harjunud inimesele on see küsimus iseenesest lahendatav, kuid saadiku nime suurem nimb näib ikkagi veel rõhutavat Eesti välisedustuste ilmet — kui see küsimus tuleb arutusele poliitilistes ringkondades.

Pärast seda, kui 1919. a. aprillis muudeti Prantsusmaal juba 20 aastat püsinud „Väliskaubanduse riikliku ameti“ põhikirja ja sellele asutusele muuseas kindlustati tarviline suurem kapital iga-aastaste riiklike toetussummade näol, kirjutas Marseille' kaubanduskoja president ja rahvasaadik Hubert Girand, et ta ikkagi ei taha kuuluda nende hulka, kes loodavad kõike riigilt ja ei soovi ise kättki liigutada. Tema arvates ei saa eeskujulisemgi riiklik organisatsioon saavutada häid tagajärgi, kui teda ei toeta asjatundlik eraalgatus oma mitmekesise kaastööga. Ja ometi on selle riikliku informatsioonikeskne eeskava ja ülesanne seevõrra mitmekesine, et nõuetest osakesegi teostamisel peab võrsuma suur kasu kodumaisele tööstusele ja kaubandusele. Selle keskastutisega on aga alalisse ühendusse köidetud Prantsuse eraalgatusel tekkinud kaubanduskojad välismaal ja riigi edustajad välismaal — konsulite, kaubandusatasheede ja -agentide näol. Nii siis näib, et see asutus tohiks rahuldada ka ülalmainitud härra nõuet eraalgatusest ja kaasatõmbamisest, liiati, kui seda asutust omapooltki veel aitavad Prantsuse töösturid kodumaal. Kuid nendest alljaotustest ehk teinekord pikemalt. Praegu soovin ainult kõnelda tolle „Väliskaubandus-ameti“ eeskavast.

Armand Megglé annab ühes oma tuntud raamatus sellest selge ülevaate.

Esimesel kohal seisavad n.-n. üldteated. Neid antakse kas suuliselt või kirjaliselt nimelt järgmistes küsimustes: turu nõutamisel Prantsuse kaupadele välis- ja asumail; agentide ja edustajate soovitamisel välismaal; Prantsuse firmade soovitamisel, kes vajavad oma kaupade levitamiseks agente välismaale; peale selle varustab see sektsioon soovijad turgude ülevaadete ja

saakide eelteadetega; samuti on selle sektsiooni ülesandeks teatada noortele prantslastele võimalikkudest kohtadest välismaal.

Teise sektsiooni selles informatsioonitöös meodustavad tolli- ja transporditeated. Need oleksid järgmised:

a) tolli alal: Prantsuse ja välismaade tariifid, kaubanduskonventsioonid; võimalik tollide tagasimaksmine reekspedeerimise puhul üksikuis mais; isiklikkude asjade, mööbli, reisijate ja sisserändajate tollikord; sisse- ja väljaveostatistika (kodu- kui välismaa kohta); konsulaarfaktuurid ja kauba päritolulunnistused; kaubareisijate ja nendega kaasasolevate proovide ja mustrite kohta käiv kord; kord kuld- ja hõbening teiste väärtasjade tagamise suhtes; seadusandlus erimais toiduainete müügi ja impordi suhtes (tervishoiulikud eeskirjad jne.);

b) transpordi alal: tariifid kaupade kohta Prantsuse, koloniaal- ja välismaade raudteel; laevapahid Prantsusmaalt ja Prantsusmaale; laevaliinid ja -ühingud; tolli- ja transpordi-agentuurid; sadamamaksud laevade ja laadungi jaoks mitmekesistes sadamates; rahvusvaheliste postpakide kord; reisikulud välismaal; statistika; tähtsaimate sadamate laevalihiküügid; raudteede eksploateerimise tulemused.

Kolmas sektsioon töötab igasugu võistluspakkumiste ja avalikkude ettevõtete registreerimise alal välismaal, millest edukalt võiksid osa võtta Prantsuse töösturid. Siin peetakse alati silmas õigeaegset informatsiooni, kuid katsutakse juba enne oma algatusel asja selgitada ja lähedalt kaaluda. Selle fraktsiooni üheks tähtsaks ülesandeks on ka: õigel ajal teateid hankida välismaa võistlejate parandustest ja täiendustest oma tehastes.

Neljäs sektsioon korraldab ostusid välismaal. Siin pannakse eritise hoolega tähele, millisest maast on Prantsusmaal antud juhul soodus tarvisminevaid tooraineid osta ja seega kindlustada oma tööstusele odavamama produsseerimise.

Viies sektsioon valvab n.-n. usaldusküsimusi ja Schimmelpfeng Berliinis: antakse teateid välis- ja koloniaalfirmade kohta nende aususe jne. suhtes. Kuna need teated enam isiklikku laadi ja ühtlasi ka kulukad, siis tuleb abitarvitajal siin veidi tasu maksa. See

büroo annab ka tarvilikke teateid advokaatide ja volinikkude kohta erimais, kes võiksid eduga lahendada tüliküsimusi ja esineda äri nimel välismaade kohtutes.

See „Väliskaubanduse riiklik amet“ on, nagu juba öeldud, kõigi välismail tekkinud Prantsuse kaubanduskodade ja välismail viibivate Prantsuse kaubandusatasheede ning -agentide keskmeks; peale nende on sel asutisel välismail veel oma agendid. Ja kodumaal aitavad ja toetavad seda asutist kaubanduskojad kui ka kohalikud töösturid ja kaupmehed. Sise- ja välismaa vahel loodud side avaldub siin isegi otseseks,

sest Pariisi jõudnud kaubandusedustajatele on alati avatud eritoad, kus nad suuliselt võivad selletusi jagada nende maast huvitatud ärimeestele.

Kokkuvõttes võiks öelda, et meilgi tarvis on midagi sarnast luua, muidugi meie tööstuse ja kaubanduse olude ulatuses, kus riik ja seltskond ühisel jõul kindlustavad Eesti eksportööridele paremad turuvõimalused. Sel puhul oleks vist kasulik silmas pidada ka neid Prantsusmaa nõudeid oma informatsiooni suhtes, sest praegune informatsioonikorraldus Eestis on kahtlemata nõrk.

## Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi 10. aastapäev.

9. märtsil pühitses T. E. Kaupmeeste Selts oma 10. aasta juubelit. Seltsi põhikiri valmistati märtsikuul 1917. aastal, nii on sellest ajast kümme aastat möödunud. Tegelikult algaski selts 1917. a. märtsikuul oma tegevust, kuigi põhikiri veidi hiljem registreeriti.

Seltsi asutajateks olid: Hans Ant (nüüd surnud), Mihkel Martna, Villem Papp, Peeter Sorjus ja t. Seltsi esialgseks nimeks oli „Tallinna Eesti Väikekaupmeeste Selts“, kuna hiljemalt seltsi nimi muudeti „Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsiks“.

Seltsil oli alguses eesmärgiks oma liikmetele kaupa muretseda, sest tolkorral oli kaupade saamine äärmiselt raske. Hiljem, kui olud muutusid, lõpetas selts oma kaubandus-operatsioonid ja jäi vaid Tallinna Eesti väiksemate kaupmeeste kutsehuvide esinduseks.

Seltsi algatusel peeti 1919. a. I. üleriiklik kaupmeeste kongress; selts on püüdnud kaup-

mehi organiseerida Tallinna linnavolikogu valimistel ja kõikidel valimistel oma kestvuse aja jooksul oma esindajaid Tallinna linnavolikogusse saatnud.

Juubeliaktusel esines vanem seltsi liige hra M. Sõerde pikema ülevaatega seltsi tegevusest, mis isamaa hümni lõppes.

Tervitusi ütlesid K.-t-koja esimees hra J. Puhk, Koja väikekaubanduse sektsiooni esimees hra A. Ilves, Koja nõunik hra R. Berendsen, linnavolikogu kodanlise koonduse rühma esindaja hra J. Reinthal ja „Lootuse“ seltsi esindaja hra Kanastik.

Pärast aktust oli koosviibimine, kus veel rohkesti lauaõnnesid peeti ja seltsi, tema asutajaid ja eestseisust elada lasti.

Omalt poolt soovime Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsile pikka ja edurikast iga ja head kordaminekut kaupmeeste organiseerimise töös.

# KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

## Kaubandus-tööstuskoja III sektsiooni büroo koosolek

8. märtsil 1927. a.

8. märtsil s. a. pidas k.-t. koja III sektsiooni büroo oma koosolekut, millest võtsid osa hr. hr. A. Ilves, J. Masmann ja O. Lipmann, ning sõnaõigusega M. Reinthal, I. Iibikus, O. Lubja ja H. Vilmansen.

Tuli arutusele piima- ja piimasaaduste müügi korraldamise küsimus, milles Tallinnas mõningaid raskusi, isegi väärnähtusi esile tul-

nud. III sektsioon on selle küsimuse juba oma eelmisel koosolekul arutusele võtnud ja leidis tarvilikuks seda küsimust ka Eesti kaupmeeste seltsi peakoosolekule arutamiseks anda.

Sektsiooni büroo, arutades Tallinna linna tervishoiu komisjoni kava piima ja piimasaaduste müügi asjus, tunnustas selle veel varajaseks, kuna selle elluviimisel piimasaaduste

hinnad tunduvat tõuseksid. Ära keelda tuleb koosoleku arvates piima müük turgudel ja uulitsatel. Piima müük kauplustes sündigu ainult kinnistest piimamõudest (kannudest), misjuures kõne all olevad ärid peavad olema varustatud

laktomeetritega. Piima- ja piimasaaduste kontrollimisel vastava järelevalveasutuse poolt tuleb äriomaniku nõudmisel võtta kaubaproovid kahes teises, mislabi äriomanikul oleks võimalik omal kulul teha lasta kaitseanalüüsi.

## Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni täiskogu koosolek.

Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni täiskogu koosolekust, mis peeti 7. märtsil s. a., võtsid osa järgmised sektsiooni täiskogu liikmed: A. Palm, Abjast; O. Zimmermann, J. Pudersell, J. Hirsch ja V. Kustlov Tartust; K. Mikita, Aleksander Jürgens, V. Kesker, F. Peterson ja H. Laas, Tallinnast; T. Nigul ja J. Rebane Viljandist; P. Lemming Narvast; K. Kruusimägi Rakverest; R. Siil Virumaalt ja Ed. Zimmermann Valgast.

Esimese punktina oli päevakorras nõuniku valimine. Nõunikuks valiti senine sektsiooni sekretär P. Huik.

Teise punktina oli päevakorras rahaministri ülesandel otsekoheste maksude peakomitee poolt väljatöötatud ärimaksuseaduse muutmisseaduse eelnõu. See seaduseelnõu oli juba varemalt Koja komisjonides ja sektsioonibüroos läbi vaadatud ja terve rida parandusi tehtud. Kõik tehtud parandused kiideti heaks.

Kolmanda punktina oli päevakorras kaubandus-tööstusministeriumis välja töötatud üldised

sundmäärused tööstusettevõtetes ja ehitustöödel ettetulevate hädaohude ärahoidmiseks. Kuna määruste eelnõu peaaegu endiste veneaegsete määrustega kokku langeb ja põhimõttelisi muudatusi ei sisalda, tunnustati eelnõu lühemate läbirääkimiste järele vastuvõetavaks.

Neljanda punktina oli päevakorras meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seaduseelnõu, mida tuleb pidada päevakorra kandvaks osaks. See seaduseelnõu on välja töötatud Kaubandus-tööstuskojas. Kuna seaduseelnõu suurema tähtsusega, siis olid vaieldused ka õige elavad. Eelnõu 60-dest paragrahvist suudeti läbi vaadata ja vähemate muudatustega vastu võtta 17 esimest. Seaduse arutamist otsustati jätkata järgmisel täiskogu koosolekul, mis ära peetakse 28. märtsil s. a. Seaduseelnõu tähtsust silmas pidades tahame eelnõu kohta pikemalt sõna võtta järgmises „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“.

Peale nimetatud küsimuste oli päevakorda võetud veel mitmed vähema tähtsusega asjad, mis aja puudusel läbi vaatamata jäid.

## Teiste riikide majanduslik elu-olu.

### Soome:

#### Soome-Eesti majanduslik läbikäimine.

Eesti-Soome-vaheline kaubavahetus on järgmine milj. S.-markades:

aasta	Sissevedu Soome	Väljavedu Eesti	Sissevedu %000-osa Soome tervest sisseveost
1923.	55.8	24.1	1.2
1924.	58.2	17.3	1.2
1925.	39.9	29.8	0.7
1926.	37.5	31.4	0.6

Selgub, et Soome sissevedu Eestist on natuke vähem kui eelmisel aastal. Et Soome väljavedu Eestisse juba 11 esimese kuu jooksul oli 29 milj. Smk., ei ole detsember suurt muudatust võinud tuua. Igatahes Soome-Eesti vahelises kaubanduses jääb Soome sissevedu Eestist 6—7 milj. Smk. suuremaks kui väljavedu Eestisse.

Tähtsamad ained, mida Eestist Soome toodud, on: lina, kartul, õunad, kartulijahu, tsement, telliskivid, kips, vanaraud. Läänud aastal

on Soome toodud juba tähelepandavalt Narva purje- ja presendiriiet ning Balti puuvillavabriku pleekimata puuvillariiet. Eesti leiba, mune ja võid on ka vahest näha Helsingi turul, aga liha ja lihasaadused on peaaegu kadunud. Peapõhjuseks liha ja tapaloomade sisseveo vähenemiseks Soome on kõigepealt odavad lihahinnad Soomes ja teiseks Soome valitsuse poolt seatud liha sissevedu kitsendav ja vali kontroll.

Soome laevasõidu finantseerimine. Meresõidu peavalitsuse nõunik mag. Hoppu tegi aasta alul ettepaneku 100 milj. S.-marga suuruse riikliku laevaehitusfondi asutamiseks ja suuremate laevade välismaalt ostmisel sisseveotolli kaotamiseks. Kaubandus-tööstuskoda on ettepanekust annud oma arvamise, toetades seda igapidi, aga arvab, et esialgu oleks 50 milj. S.-margaline ehitusfond küllalt suur.

Väljarändamine Soomest. Läänud

aastal on Soomest välismaale rännanud töö otsimise otstarbel 8626 isikut, neist 6356 esimest korda. Rändajaid läks Ühisriikidesse — 2740, Kaanadasse — 5750, Austraalia — 91 ja Lõuna-Ameerikasse — 44 isikut.

## Läti:

Läti-Kreeka kaubandusleping. 25. veebruaril kirjutati Riias alla Läti-Kreeka kaubandusleping. Läti poolt kirjutati alla välismin. Cielens ja Kreeka poolt täisõiguslik volinik Ksidak. Leping on sõlmitud enamsoodustuse põhimõtetel, jättes Lätile õiguse, lubada erilisi eesõigusi naaberriikidele. Kreeka ja Läti saaduste peale pannakse minimaalne tollitariif. Erilisi soodustusi on lubatud Läti linoleumile, kuna Läti omakorda lubab Kreekast alandatud tariifiga puuvilja sisse vedada.

Läti sadamad ja transiit. Ühenduses kavatsetava Läti-Vene kaubanduslepinguga oli Läti majanduslepingute komisjonil Riia, Liibavi ja Vindavi börsikomiteede ja vastavate ametkondade esitajatega nõupidamine, kus arutati küsimust, kuidas suurendada Läti sadamate kaudu transiiti, mis praegu läheb teiste riikide sadamate kaudu. Venemaa olevat seletanud, et Läti raudteetariif ja sadamamaksud olevat liig kõrged (olguigi, et see Venemaal on kaks korda kallim kui Lätis), ning seepärast tarvitavat ta meelsamini Leedu ja Saksa raudteed, olguigi et Läti sadamad ja raudteed on Venemaale looduslikuks väljapääsuteeks. Läti sadamatel puuduvad tehnilised mõnused, puudub vastav krediit jne. Komisjon leidis, et asi nõuab veel igakülgset kaalumist.

Tuntud Läti majandusteadlane R. Kalning ütleb Läti-Vene majanduslepingu kohta järgmist: „Rääkides lepingu sõlmimise võimalustest peab tähendama, et kõik oleneb tingimustest ja võimalustest võita raskusi, mida sünnitavad kahe riigi huvide vastolud. Teatavatel tingimustel on äriajamine Venemaaga võimalik ja välismaade ärid on seal saavutanud positiivseid tagajärgi. On vaja ainult ettevaatust. Kuna olud Venes kiiresti muutuvad, võib ettevaatamata samm tuua suuri kahjusid“.

Kalning arvab, et Venega tuleks siiski majanduslikku läbikäimist alata.

## Königsbergi kaubitsemine Venega.

Teatavasti avas Königsbergi linnapank omal ajal krediidi Venega äritegemise elustamiseks.

Nüüd on see 2¼-miljoni Saksa margaline krediit täiesti ära tarvitatud ja head tagajärjed saavutatud. Peab tähendama, et kaubahulgad, mis selle krediidiga sisse veeti, ületavad mitmekordselt krediidisumma. Heade kogemuste tõttu, mis linnapank ärilises läbikäimises venelastega tegi, otsustati uusi krediite anda, kusjuures nende kogusumma tõuseks 10 miljoni margani, sellest 4 miljonit marka linnapanga poolt blankokrediidi näol ja 6 miljonit — lombardkrediidina. Krediteerimisele kuuluks mitte ükski kaunvili, vaid ka muud kaubad, peamiselt aga loomatoit, nagu kliid ja õlikoogid.

## Vene juhib Poola tekstiilkaupu Idasse?

Varssavist teatatakse, et sealne Vene kaubandusosutus olevat Lodzi tekstiiltöösturitele ettepaneku teinud asutada Poola-Vene segaselt Lodzi manufaktuurkauba väljaveoks Lähemasse ja Kaugesse Idasse. Kuuldavasti kavatsesid Nõukogude Vene praegust soodsat olukorda ära kasutada selleks, et Inglise tekstiileksporti Hiinasse, Jaapani, Mandžuuriasse ja üldse Kaugesse Idasse kõrvale tõrjuda. Vene ettepanek äratas Lodzi tööstusringkondades õigustatud tähelepanu ja leiab kahtlemata vastuvõttu.

## Saksamaa võisisseveos 1926. a.

oli Eesti kolmandal kohal. Üldse vedas Saksamaa sisse 977.884 topelettsentnerit, selle hulgas: Daanist — 305.628 dz., Lätist — 88.173 dz., Eestist — 51.584 dz., Rootsist 46.299 dz., Poolast — 35.647 dz., Soomest — 31.912 dz., Hollandist — 30.339 dz. etc.

Teade Eesti-Läti tolliuniooni raamilepingu allakirjutamisest on suure huviga Saksa pressis vastu võetud.

## Majanduslik informatsioon.

### Teraviljade sisseveost.

Võrreldes statistilisi andmeid, mis teraviljade sisse- ja väljaveo kohta viimasel kolmel möödunud aastal käivad, selgub, et meie leivaviljasid — rukkeid ja nisu — iga aastaga oleme rohkem vedanud sisse.

Rukkeid vedasime sisse:

	Tonnides	Mil. marga väärtuses
1924. a.	37.950	655,0
1925. a.	47.709	903,4
1926. a.	56.572	866,9

Nii on rukiste sissevedu viimasel kolmel aas-

tal kaalu järele iga aasta järjekindlalt ligi tuhande tonni võrra suurenenud. Ka käesoleval aastal võib rukiste sisseveo suurenemist oodata, sest 1926. a. rukkisaak oli vähem kui 1925. a.

Nisu vedasime sisse:

	Tonnides	Mlj marga väärtuses
1924. a.	7.804	183,3
1925. a.	12.827	321,4
1926. a.	15.740	415,3

Peale nisuterade oleme veel nisujahu vedanud sisse:

	Tonnides	Mlj marga väärtuses
1924. a.	9.458	282,6
1925. a.	10.487	379,2
1926. a.	6.954	235,9

Nagu neist andmetest selgub, on nisujahu sissevedu vähenenud viimasel möödunud aastal, aga nisuterade sissevedu on iga aastaga suurenenud. Talinisude saak oli läinud aastal vähem, suvinisudel aga suurem kui 1925. a., seepärast ei võiks omamaa nisude saagi suurus nisude sissevedu käesoleval aastal suurendada. Kasvab aga nisujahu tarvitamine, siis võib see sisseveo suurenemise tuua kaasa.

Otri oleme vedanud sisse:

	tonnides	Mlj. marga väärtuses
1924. a.	8.671	106,3
1925. a.	3.589	54,3
1926. a.	4.895	72,7

Kaerte sissevedu oli:

	Tonnide	Mlj. marga väärtuses
1924. a.	22.686	295,9
1925. a.	5.317	72,2
1926. a.	8.371	121,7

Toodud andmed näitavad, et otrade ja kaerte sissevedu on 1924. a. saadik vähenenud, kuid 1926. a. oli ta siiski suurem kui aasta varem. 1926. a. saagi kohta kogutud andmete järele oli meil otrade, kaerte ja segavilja saak suurem kui 1925. a. Sellest võib järeldada, et otrade ja kaerte sissevedu tänava peaks vähenema.

Välja oleme vedanud viimasel paaril aastal nim. viljasid nii vähesel hulgal, et selle kohta käivaid arvusid ei tarvitse tuua.

Esimesel pilgul võib paista imestustäratav, et Eesti kui maa, kus kaugelt suurem osa elanikest põllumajanduses tegevuses, igal aastal teravilja suurel hulgal oma tarvituse katmiseks veab sisse. Alaline vilja sissevedu laseb end aga lihtsalt selgitada. 1920. a. peale kuni 1926. a. oli kasvanud Eestis veiste arv 465,1 tuhande pealt 599,1 tuhande peale, sigade arv 266,6 tuhande pealt 333,1 tuhande peale, lammaste arv 551,5

tuhande pealt 665,9 tuhande peale ja hobuste arv 167,5 tuhande pealt 226,3 tuhande peale. Karjapidamist suurendades on teraviljade külvipinda osaliselt vähendatud. Nii langes rukiste külvipind 1923. a. 164,4 tuh. hektaari pealt 136,1 tuhande hektaari peale 1926. a., otrade külvipind samal ajal 136,3 tuh. hektaari pealt 121,4 tuhande hektaari peale ja kaerte külvipind 152,8 tuh. hektaari pealt 146,5 tuhande hektaari peale. Suurenenud on samal ajal nisude külvipind 22,7 tuh. ha 68,4 tuh. ha peale ja põlluhelinal aga 167,6 tuhandelt hektaarilt 184,1 tuh. ha peale. Siit paistab selgesti, et põllumajandus koduloomade arvu suurendades ja loomatoidu kasvatamist laiendades rukkeid, otri ja kaeru vähem on hakanud kasvatama.

Kuna põllumajandus karjasaadusi ikka rohkem püüab produtseerida, siis tuleb arvata, et teraviljade sissevedu ka tulevikus edasi kestab, ilma et seda mingisuguseks väärnähtuseks meie rahvamajanduses võiks pildada.

## Eesti marga kurss.

Veebruarikuu Eesti marga kursi kõikumist ei toonud. Nagu kuu algusel nii ka lõpul pakuti Tallinna börsil Ameerika Ühisriikide dollari eest 372 Emk. ja nõuti 375 Emk.

## Seisukord kaubanduses.

Veebruarikuu ei ole Eesti kaubandusse suuri muudatusi toonud. Üldiselt võib öelda, et kaubitsemises elavust on vähevoitu. Riide- ja moeärid püüdsid tekitada odavate müügipäevade väljakuulutamise läbi suuremat elavust. Need ärid võivad oodata, et pühade eel märtsikuus ja kevadise hooaja alul suurem tegevus tuleb. Eesti eksportkaubanduses on linadehind järjekindlalt tõusnud ja nõudmine linade järele suurenenud. Siin on mõjuv olnud linadehinna tõus välisurul. Importäridelt on kuulda, et nad tagasihoidlikult tellimisi annavad.

Üldiselt võib öelda, et seisukord kaubanduses normaalsemaks on kujunenud. Eesti marga kurss on juba kauemat aega seisnud püsiv ja elanikele ei ole põhjust olnud saadud raha kiire korras kaupadeks muuta, küsimata sellest, kui palju neid kaupu tõsiselt tarvis. Ostetakse ainult siis, kui tõesti tarvis. See loomulikult mõjub selleks, et iseäranis riide- ja moeärid vähem kaubitsevad.

## Tööpuudus.

Tallinnas kui rahvarikkamas ja suurema töötusega linnas on tööpuudus veebruari teisel pool hakanud vähenema, kui tööbörsil registreeri-

tud töötsijate arvu järele otsustada. Nii oli 1. veebr. Tallinna tööbörzil töötsijaid registreeritud 908 meest ja 417 naist, kokku 1325 isikut. 25. veebr. oli registreeritud 735 meest ja 383 naist, kokku 1118 isikut.

## Kaubahindade kõikumine.

Suuremalt jaolt seisid kaupadehinnad suurmüügil veebruaris endisel kõrgusel. Suuremaid kõikumisi oli liha-, või- ja linadehinnas. Tallinna börsikomitee andmetest on näha, et sealihal on hind 120—160 marka puudalt langenud. I sorti loomaliha odavam ja kõrgema hinna vahe vähenes. Veebruarikuu alguses oli loomaliha puuda hind 600—1000 marka, 23. veebr. aga 720—960 marka. Vöihind tõusis 400—560 marka puudalt. Alalist tõusu näitas linadehind. Ka linaseemned ja takud kallinesid. Ristna sordi linade hinna tõus oli 200—300 marka puudalt, linaõliseenmetel 20—40 marka ja takkudel 50—100 marka puudalt. Importkaupadest on Ameerika nisujahud 10 marka puudalt odavamaks läinud. Eesti veskite nisujahu seisis endises hinnas.

## Kivide ja muldade ümbertöötamisest Eestis.

Tööstuste hulgas, mis Eestis selle poolest soodustatud seisukorras, et neil ei tarvitse toorainet osta välismaalt, vaid seda võivad saada oma maalt, seisavad kivide ja muldade ümbertöötamise alal tähtsamal kohal tsemendi-, telliskivide-, kipsi- ja lubjatööstused. Nende tööstuste jaoks on Eesti maapõues rikkalikke tooraine lademeid. Huvitav on seepärast panna tähele, kuidas need tööstused viimastel aastatel on edu üles näidanud. Vabrikute toodangu ja saaduste väljaveo kohta stat. keskbüroo poolt kogutud andmetest näeme:

Tsemenditööstus on oma toodangut suurendanud. Tsemendi valmistati:

1921. a.	82	tuhat	tünni
1922. a.	191,6	„	„
1923. a.	362,8	„	„
1924. a.	337,8	„	„
1925. a.	379,8	„	„

Tsemendi väljavedu on ka kasvanud, aga 1925. a. oli väljavedu väiksem kui aasta varem. Väljavedu oli:

1923. a.	20.115	meeterttonni
1924. a.	45.253	„
1925. a.	41.205	„

Ehk küll tsemenditööstuse toodangus ja tsemendi väljaveos on märgata kõikumist, on siiski üldiselt kui toodang nii väljavedugi viimastel aastatel rohkesti suurenenud, kuigi võistlus tsemenditurul välsmail suur on.

Telliskivitööstus valmistas 1922. a. ligi 9 miljonit, 1923. a. ligi 17 miljonit ja 1924. a. 18 miljonit telliskivi. 1925. a. kohta puudub alles lõpulik kokkuvõtt. Esialgse kokkuvõtu järele on toodang 1925. a. vähem kui 1924. a. Väljaveos näitab telliskivide hulk alalist suurenemist. 1923. aastal veeti telliskive välja ainult 120 tonni, 1924. a. oli väljavedu juba 4.856 tonni ja 1925. a. 5.609 tonni. Telliskivide väljaveos on meil mõjuvaid takistusi. Telliskivide laadimine laevale ja laevalt väljavõtmine nõuab palju aega ja see teeb veo kalliks. Teisest küljest on nõudmised telliskivide suuruse kohta lahkuminevad, nii et ühe turu jaoks valmistatud telliskive, kui need järele jäävad, ei saaks müüa teisele maale. Sõjaajast kosumise järel hakkab omamaa rohkem ehitama ja seepärast võib oodata, et telliskivitööstusel omamaa ja Soome nõudmiste rahuldamiseks toodangut tuleb suurendada.

Kipsitööstus on suurendanud oma toodangu 140 tuhande pd. pealt 1922. a. 441,5 tuhande pd. peale 1924. a. 1925. a. toodang oli 390 tuhande pd. Välja veeti kipsi 1923. a. 774, 1924. a. 3.982 ja 1925. a. 2.770 meeterttonni.

Nagu need andmed näitavad, on sel tööstusel olnud edu, aga viimane aasta näitab väikest tagasiminekut. Välisturgudel on meie kips tunginud laiemale kui telliskivid. Peale Soome, kes meie kipsi tähtsam otsja, on kipsi veel saanud Rootsi, Läti ja Saksamaa.

Lubjatööstuse toodangu kohta on stat. andmed puudulikud. Lubja väljavedu kasvab, aga on alles õige väike. 1925. a. veeti ainult 80,9 meeterttonni lubja Lätisse ja Soome.

Olgu küll, et ülalnim. tööstused oma toodangut ja saaduste väljavedu järjekindlalt iga aasta ei ole suurendanud, näitavad siiski toodud andmed, et neil tööstustel mitmesugustest raskustest hoolimata on olnud edu, ja see on tuleviku tarvis suurema edu pandiks.

## Uued seadused ja määrused.

### Määrused kartuli sisseveo kohta Rootsi (11. jaanuarist 1927).

#### § 1.

Punkt 1. Kartuli sissevedu riiki võib sündida ainult tingimustel, et, esiteks, kartulitele on

lisatud juure tunnistus (certificat) sisuga, nagu see määratud 2. punktis, mis on antud välja 14 päeva jooksul enne väljavedamist ametliku taime-

inspektori poolt või teise taimehaigustes asja- tundliku isiku poolt väljaveomaal, kes on saanud riikliku volituse seesuguste tunnistuste väljaandmiseks ja kelle vastav õigus selles asjas kinnitatakse Rootsi saatkonna või konsulaadi poolt väljaveomaal; teiseks, et kartulid saadetakse kottides, tünnides, kastides või teissugustes ümbrikkudes.

Iga ümbriku külge või, kui kartulid saadetakse plombeeritud vagunites, siis vaguni külge peab olema kinnitatud tunnistuse väljaandja plommiga tähendatud tunnistuse ärakiri või ka teine tõendus, millest kindlasti selgub, et kartulid kuuluvad sellesse saadetisse, mis tunnistuses tähendatud. Tunnistuse ärakiri ühes teatega kohta riigis, mille kaudu kartulid sisse veetakse, saadetakse riigi kartuliinspeksioonile (Statens potatisinspektion) aadressil: Experimentalfältet, Sverige, niisugusel ajal, et tähendatud ärakiri ja teade jõuaksid inspeksioonile kätte hiljemalt kartulite päralejõudmisega riiki. Sisseveoks, mis siin kõne all, ei loeta otsekoheleid transiit-kartulisaadetisi, mis tulevad sisse raudteega või auru- parvega ning mis on määratud edasitoimetamiseks sihtkohale ilma ümberlaadimiseta, samuti ka mitte sel juhul, kui sissetulnud kartulid laaditakse ümber otsekohe laevalt laevale ning ümberlaadimine ei sünni üle sadamasilla.

Punkt 2. Tunnistusele, millest jutt 1. punktis, tähendatakse:

- a) kartulipartii suurus ühes saatja ja vastuvõtja nimedega ja aadressidega,
- b) kartulite kasvatuspaik,
- c) et kartulid on vabad kartulivähjast (Synchytrium) ning ka teisiti rahuldavas tervislikus seisukorras;
- d) et sel maal, kus kartulid kasvatatud, kartulivähjatõbe, nii palju kui teada, ei ole ja ei ole olnud viimase kuue aasta jooksul enne tunnistuse väljaandmist;
- e) et maal, kust kartulid saadatud, on maksev kartulite sisseveo keeld neilt maadelt, mis, nii palju kui teada, ei ole vabad kartulivähjast;
- f) et ümbrikke ei ole enne tarvitatud;
- g) tunnistuse väljaandja amet.

Punkt 3. Riigi kartuliinspeksioon on kohustatud, nii kaua kui riiki sisse tulnud kartulipartii on hoiul tolliametis, teostama kartulipartii ülevaatust.

## § 2.

Neid, kes vastolus sellega, mis määratud § 1., riiki sisse veavad või katsuvad sisse vedada kartuleid, karistatakse trahvimaksuga kümne kuni ühe tuhande kroonini.

## § 3.

Punkt 1. Kartuleid, mis vastolus sellele teadaande määrusele sisse veetakse, ei tohi tolliametist välja anda. Seesugused kartulid peab, kui seda ei saa tollimäärustele vastukäivaks pidada, uuesti välja vedama. Kui väljavedu ei ole sündinud ühe nädala jooksul peale vastava käsu andmist, langeb kaup riigi kasuks.

Kartulitoga, mis sel viisil riigile langevad, samuti kartulitega, mis võetakse ära maksva tollimäärustiku ettekirjutuse põhjal, talitatakse sel viisil, kuidas peatollivalitsus igal üksikul juhul määrab.

Punkt 2.\* Kui ülevaatusel, mida kartuliinspeksiooni poolt vastavalt § 1 punkt 3 ette võetakse, selgub, et kartulipartii või tema osa on kartulivähjatõbine, peab partii tervelt, niipea kui võimalik, importööri poolt riigist jälle välja veetama või, kui sellest loobutakse, inspeksiooni järelevalvel hävitatama. Niipea kui otsus ülevaatuse puhul tehtud, saadetakse importöörile sellest teade.

See, kes ei ole rahul kartuliinspeksiooni otsusega, võib selle muutmist nõuda kaebusega, mis sisseveo-keelu korral tuleb esitada Kuninglikule Majesteedile põllutöoministeeriumi kaudu enne kella kahtteistkümmet, kümmendal päeval peale seda, kui nõudjale otsusest teatatud, arvesse võtmata päeva, mil teadaandmine sündinud.

## § 4.

Kaebus eksimise vastu, mis ette nähtud § 2, tõstetakse üldises kohtus ja kantakse ette ametliku süüdistaja poolt.

Trahvidest, mis käesoleva määruse põhjal peale pannakse, langeb kaks kolmandikku riigile ja üks kolmandik süüdistajale. Kui on olemas erakaebaja, saab tema poole süüdistajale langevast osast.

Puudub võimalus trahvi sissenõudmiseks, muudetakse see üldise nuhtlusseaduse järele.

## § 5.

Tollivõimud sisseveokohas on kohustatud valvama § 1 määruste täitmist ja kui eksimine, mis tähendatud § 2, arvatakse sündinud olevat, sellest viibimata teatama kaebuse tõstmiseks.

Käesolev teadaanne astub jõusse 15. jaanuaril 1927, missugusest päevast kaotab maksvuse teadaanne 12. septembrist 1921 (nr. 532), mis sisaldab määrusi kartulisseveo kohta ühes hiljemalt tehtud muudatustega.



## VI Eesti näitus-mess

13.—22. augustini.

Käesoleva aasta näitus-messi on korda läinud määrata augustikuu teise poole peale, mistõttu see kujuneb sügismessiks. Pealegi jääb tänavuu ära põllutöönäitus Tallinnas, samuti ka tööstussaaduste näitused mujal.

Seega on võimalus loodud saaduste valmistajate, kaupmeeste ja ostjaskonna huvi koondada ainult näitus-messile, seda rohkem, et sügismessi puhul on kindlasti oodata palju elavamad äritegemist kui suvemessidel.

Näitus-mess on endiste aastate eeskujul ülemaaline ja rahvusvaheline, pakkudes võimalust esineda kaupadega kaugematest maanurkadest, samuti välismaa kaupadega, millele otsitakse ostjaid ja huviringkondi.

Näitus-mess omab üldmessi iseloomu oma osakondadega tööstuse ja põllumajanduse abinõude, kaupade ja saaduste alalt.

Üldistest osakondadest, mille arv 23, on eraldatud eri-näitustesse:

põllutöö- ja piimaasjandusmaasinaid ja -riistad (rahvusvaheline),  
kodumaa toiduained,  
kodukäsitöö (meeste ja naiste).

Erinäituse mõte seisab selles, et võimalikult täiel kujul esitada teatavat ala, eraldades seda eriruumidesse. Sarnased erinäitused on n.-messil õige häid tagajärgi annud ja peaks arvama, et eriti tänavused, mis võetud tähtsamatelt aladelt, saavad hästi täielikud ja näitlikud ja suure valikuga ostjaskonnale.

Ühtlasi korraldatakse näitus-messil ülemaalsed võistlused järgmistele kodumaa saadustele:

- 1) III ülemaaline eksportvõivõistlus;
- 2) toiduainetest: a) jahud ja jahusaadused, b) šokolaadid ja maiusasjad, c) konserveid;
- 3) kodukäsitöö;
- 4) keemiatööstus (peale selle, mis 1925. ja 1926. a. esinenud);
- 5) elektritööstus ja raadio;
- 6) trükitööstus ühes kõrvalharudega;
- 7) reklaamabinõud ja -viisid.

Võistlused samadele saadustele korduvad n.-messil ainult 4—5 a. tagant ja toimetatakse asjatundjate komisjoni poolt täpsete katsete ja proovide alusel, mis auhinnale annab suurema

väärtuse. Auhindadeks on igas osakonnas peale „grand-prix'i“ veel terve rida rändauhindu ja aurahasid ning rahalisi autasusid. Vastavate saaduste valmistajal tuleks hoolega võistlusi silmas pidada.

Uudiseks on reklaamivõistlus, kus võivad esineda ka välismaade firmad ja kuhu peale muude ka Tallinna börsikomitee on määranud kolm väärtuslikku auhinda.

Näitus-messi heaks kordaminekuks, on ka vabariigi valitsus suurt vastutulekut näidanud, millest oleks eriti alla kriiputada härra riigivanema astumist n.-messi patrooniks, edasi välismaalt messile sõitjate vabastamine viisumimaksumust ja nendele prii tagasisõidu andmine Eesti raudteedel, samuti kõikide Eesti esitajate ja konsulite n.-messi esitajaiks olemise võimaldamine jne.

Et tänavune näitus-mess on ainus Balti riikides, kuna Riia mess on kavatsatud 1928. a. ja Helsingis ainult kohalikud erimessid korraldatakse, siis on loota suurt osavõttu ja rohkeid külalisi, eriti naabermaadelt. See on seda rohkem tervitatav, et viimasel ajal naabritega sõlmimisel tähtsad majanduslepingud ning n.-mess annab hea võimaluse vastastikku tundmaõppimiseks ja äriühenduste sobitamiseks, seda enam, et sõiduks suured soodustused.

Näitus-messi aega peaks ka meie vastavad majandus- ja äriorganisatsioonid kasutama tarviliste koosviibimiste ja nõupidamiste korraldamiseks, kuna siis inimesi suuremal arvul Tallinnas koos.

Nagu näitus-messi juhatuselt teatatakse, olevat märgata õige suurt huvi tänavuse messi vastu, nii et isegi juba paljud ülesandmised tehtud, mis endistel aastatel nii vara ei sündinud. Ka on näha elavamad huvi välismaadelt, eriti naabermaadelt ja Skandinaaviast, kust loota ka kollektiiv-väljapanekuid. Eelmine sügismess 1925. a. tõmbas kokku üle 900 väljapanija ja 125.000 külalise. Tänavune sügismess, arvesse võttes kõiki eeldusi, peaks kujunema veelgi elavamaks.

Tänavuse messi lipukirjaks olgu: Võimaliselt suured läbimüügid, intensiivne reklaam ja saaduste tutvustamine!

## Ettevõtete tegevusest.

### Uusi tööstusettevõtteid.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on järgmiste uute tööstusettevõtete sisseadmiseks ja seal töö algamiseks annud luba:

Vändra linaharijate ühingule, Vändras, Pärnumaal, toorlina puhastamise vabrik sisseadmiseks. Vabrikus leiab 26 töölist tööd. Jõuandjaks on 52-h.-j. lokobomiil; valgustuseks elektri-generaator 32 KVA. Sisseeadest on nimetamisväärt linapuhastusturbiin (süst. Van Steenkiste) ja takupuhastamismasin (süst. Etrich). Puhastab ümbruskonna põllupidajate linu ja saadab viimaseid välisturule.

August Margus'ele Rakveres, Vaestemaja tän. nr. 13, kroonnahavabriku sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Vabrikus leiab 26 töölist tööd. Jõuandjaks on 30-h.-j. lokobomiil. Pargib kroon- ja kooreparknahku siseturu tarbeks.

Jaak Vink'ile, Tallinnas, Lubja tän. nr. 11, tualettseepide, parfüüm- ja kosmeetikaainete laboratooriumi sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõttes leiab 10 inimest tööd. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 11 h.-j. Valmistab igasuguseid tualettseepi, parfüüm- ja kosmeetikaaineid peamiselt siseturu tarbeks.

A.-s. „Laferme'ile“ Tallinnas, Maakri tän. nr. 25, kartonaazh- ja kivitrükikoja sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Töökojad annavad 80 töölistele tööd. Jõuandjateks elektrimootorid. Valmistab karpe ja muid kartonaazh-tooteid.

H. Citron ja J. Halbreich on Tallinnas, Vabriku tän. nr. 59, klaasivabriku avanud. Vabrik annab umbes 15 töölistele tööd. Esiialgu valmistab vabrik pudeleid. Klaasisulatamine sünnib põlevkiviõliga, samuti ka pudelite karastamine. Tooted saadab vabrik siseturule.

### Trükikoda uue omaniku kätte.

Tallinnas, Rataskaevu tän. nr. 6 asuva Aug. Raudsepp'a trükikoja on ostuteel omandanud Jaan Kirsipuu, arvates 9. veebr. s. a., millisest päevast hr. Kirsipuu on kõneall oleva trükikoja ainuomanik.

### Tähelepanuks meie tööstusettevõtetele.

Tallinna linnavalitsus tarvitab linna tapamaja, keskkütte uuendamiseks ja utilitatsiooni-koja jaoks üht kõrgerõhu aurukatelt 40-r.-meet-

rilise küttepinnaga, ja 6-atm. töötava aururur-vega. Kodumaa tööstusettevõtted, kes vast nimetatud katla valmistamise tööd soovivad võtta, peaksid kohe tarvilise informatsiooni saamiseks Tallinna linnavalitsuse poole pööрма, samuti ka esildama oma pakkumised, sest vastasel korral võib tellimine minna välismaale.

\*

Kaubandus-tööstusministeerium on Londonist firma Hampton'i cretonnide proovide raamatu saanud, milles mitmesuguseid mustreid ja värvide kombinatsioone leidub; samuti on ka proov riidest, mida Inglismaal laialdaselt tarvitatakse kui lahtisteks (tolmukateteks) nii ka kinnisteks mööblikateteks ja eesriieteks ja milline riie on linase riide imitatsioon; temaga saadakse häid effekte tammepuust mööbli katmisel ja eesriideks tarvitamisel.

Neid proove võivad asjastuhuvitatud töösturid ja isikud kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakonnas näha ja nende kohta lähemaid teateid saada.

### Ettevõtte täiendamine.

Triko- ja sukavabrik Oskar Kilgas Tallinnas, Püri tän. nr. 3, on vabriku sisseadest täiendanud ja pitsidevalmistamise osakonna sisse seadnud. Esiialgu on pitsidevalmistamiseks üles seatud pitsimasinad, süst. „Pantograph“ ja „Klöppe“; tulevikus, kui töö juba organiseeritud, on kavatsus ettevõtet täiendada ja laiendada.

### Äriettevõtete koosolekuid.

17. märtsil.

Pärnu Pank a.-s. korriline peakoosolek kell 4 p. l. Pärnus, Rütüti t. 42.

E. Vironise kreditoride üldkoosolek kell 7 õhtul Jaani t. 6—15.

Eesti Kiviõli o.-ü. korriline peakoosolek kell 4 p. l. pangamaja G. Scheel ja Ko. ruumides.

Tallinna Laenu- ja Hoiukassa korriline peakoosolek kell 7/7 õhtul Mustapea klubi ruumides, Pikk t. 26.

O.-ü. A. Bliedernichti õllevabriku korriline peakoosolek kell 11 hommikul Pärnus, S. Jõe t. 10/12.

21. märtsil.

„Tööliste Kodu“ peakoosolek kell 7 õht.  
V. Pärnu mnt. 31—2.

22. märtsil.

O.-ü. „Embag“ korriline peakoosolek kell  
6 p. l. Jaani t. 9—3.

Tallinna Aktsia Panga korriline  
peakoosolek kell 6 p. l. Vene t. 8, panga ruumides.

24. märtsil.

A.-s. „Narva Import“ aktsionäride kor-

raline peakoosolek kell 5 p. l. Narvas, Peetri turg  
nr. 2.

26. märtsil.

A.-s. „Eesti Transiit“ korriline pea-  
koosolek kell 6 õhtul siin, Viru t. 4.

Eesti Rahvapäanga korriline peakoos-  
olek kell 5 p. l. Eesti Tarvitajate Keskühisuse  
ruumides.

27. märtsil.

A.-s. „Jaani Maim“ korriline peakoosolek  
kell 10 homm. Tartus, Vabriku t. 1—3.

## Tolliteateid.

### Tollinõukogu otsusi mõnede kaupade tollitamise kohta.

Rahaministeeriumi juures asuv alaline tol-  
likomitee on otsustanud tunnistada:

#### I. A. Sisseveotariifis.

1) Litterhõbedast niitidest brokaatpitsid, t.  
t § kaks sada seitse, punkt kahe (§ 207 p. 2) alla  
kuuluvaks. (T. K. otsus 16. II. 27. a. nr. 996).

2) Nahk, pressimise ja värvimise teel teh-  
tud mustriaga (fantasiimarastus), t. t. § 216 põh-  
jal, t. t. § viiskümmendviis punkt viie (§ 55 p.  
5) alla kuuluvaks. (T. K. otsus 16. II. 27. a.  
nr. 998.)

#### 3) Väetispreparaadid:

a) Harnstoff BASF. — t. t. § üks sada kaks-  
teist punkt üheksa (§ 112 p. 9);

b) Schwefelsaures Ammoniak — t. t. §  
üheksakümmendkaheksa punkt kaks b (§ 98 p.  
2-b);

c) Diammonphos — t. t. § üks sada kaheksa,  
punkt kuus (§ 108 p. 6);

d) Leunsal peter BASF — t. t. § üheksaküm-  
mend kaheksa punkt kaks b (§ 98 p. 2-b);

e) Kalksalpeeter BASF — t. t. § üks sada  
kaks teist punkt üheksa (§ 112 p. 9) alla kuulu-  
vaks, kusjuures pp. a, c ja e nimetatud aineid  
võib läbi lasta pp. a ja e — t. t. § üks sada kolm  
punkt kolme (§ 103 p. 3) järele ja p. c — t. t.  
§ nelikümmendüks punkt kolme (§ 41 p. 3) jä-  
rele, kui üksikutele juhtudel põllutöömisteeriumilt  
tunnistused esitatakse tõenduseks, et kaup  
ainult väetamise otstarbeks läheb (Tollis. § 216  
alusel.) T. K. otsus 16. II. 27. a. nr. 986.

4) Et ei ole põhjust spetsifikatsiooni mitte-  
korrallikuks lugemiseks, kui esitatud spetsifikat-  
sioonis on kaubad tähendatud tüki viisi, revidee-  
rimisel aga tükkide arv suurem on leitud  
kui spetsifikatsioon, kuid tollisumma vähe alla  
500 marga on. (T. K. otsus 16. II. 27. a. nr. 1000.)

### Rahaministri kiri kauba päritol- olutunnistuste asjus.

(26. II. 27. a., nr. 3530.)

„Arvesse võttes viimasel ajal ettetulnud ras-  
kusi päritololutunnistuste asjas, eriti  
Põhja-Ameerika Ühisriikide kaupade kohta, pean  
tarviliseks, kokkuleppel välisministeeriumiga,  
täiendada praegu maksvad reeglid selles asjas  
järgmiselt:

1) Põhja-Ameerika Ühisriikide  
saaduste kohta võib päritololutunnistusi, mis sel-  
les maas välja antud, vastu võtta ka siis, kui  
kauba väljasaatmisest kuni päritololutunnistuse  
allakirjutamiseni kolm kuud pole möödunud.

2) Üldse võib, formaalsetele puudustele  
vaatamata, päritololutunnistusi vastu võtta, kui  
kauba päritolu ühtlasi tõendatakse tema iseloo-  
muga, nimelt vastuvaidlemata märkidega saa-  
dustel enestel (näit. firma pealkirjad auto-  
mobiilidel jne.) või ka ümbrikudel, kui  
kahtlust ei ole, et nad originaalsed (näit. peal-  
kirjad kastidel, milles sisse veetakse kuivatatud  
puuvili jne.).

Sel juhul aga tulevad vastavad andmed  
täpselt üles võtta revideerimisaktidesse  
ja tarbekorral küsimused tollinõukogus ära ot-  
sustada“.

## Tolli tagasimaksu küsimusi.

### I.

Raha- ja kaubandus-tööstusministrite poolt on alla kirjutatud määrus tolli tagasimaksmise kohta välismaa kanepi eest, mis tarvitatud eksporteeritavate tõrvatud köite valmistamiseks. Selle määruse põhjal võib kodumaa tööstus eksporteeritud köite iga kg.-netto pealt tagasi saada sisseveo tollimaksu ühe kg.-brutto kanepi eest maksva tollitariifi § 179 pkt. 3 ettenähtud määruse alusel. Tolli tagasimaksmine sünnib Eesti markades kursi järele, mis rahaminister tollimaksu võtmiseks kindlaks määranud ja mis tolli tagasimaksmise päeval maksev.

Loodetavasti suureneb selle määruse tõttu meie köite eksport, sest a.-s. Tallinna köievabrik, kes juba varem köisi ekspordeeris, usub välismaalt saada suuremaid tellimisi köite valmistamiseks ja hinna alal küllalt võistlusvõimeline olla välismaa omadega.

### II.

Müügiühisus „Muna“ on rahaministeeriumile esiklanud palve, et vabastataks sisseveo tollimaksust papp, mida tarvitatakse ekspordeerita-

vate munade pakkimiskastidesse restide valmistamiseks. Viimaste valmistamiseks vajaline papp tuuakse tänini Soomest ja tollitakse tollitariifi § 177 pkt. I-a järele ning Eesti-Sooome kaubalepingu põhjal kuulub ta alandatud tollimaksu alla; kuid, et seda pappi müügiühisus „Muna“ viimasel aastal üle 1000 puuda ära tarvitas, teeb sisseveo tollimaks munade pakkimise ja seega ka müügihinna kallimaks. Kahjuks ei valmista kodumaa tööstus seda pappi ja nii tuleb seda ka vähemalt lähemas tulevikus sisse vedada.

Majandusministeeriumi teadete järele on müügiühisus „Muna“ palves etteloatud asjaolud õieti valgustatud ja palve põhjendatud, sest eksportvõitünnide jaoks tarvitav materjal on juba sisseveo tollimaksust vabastatud ja ei ole ka põhjust seda munade suhtes maksuma jätta; seepärast on asulud vastava määruse väljatöötamisele.

Meie tööstuse huvides oleks soovitatav, et kodumaa paberi- ja papivabrikud võtaksid kaalumisele küsimuse, kas vajaolevat ja praegu sisseveetatavat pappi, mille järele nõudmine tulevikus kahtlemata suureneb, ei oleks võimalik kodumaal valmistada. Pealegi ei kujuta see papp mingit erisorti, mille valmistamine oleks ehk raske või kallis.

## Toiduainete turg.

10. III. 1927. a.		London.	
<b>Nisu, kaal—496 Englise naela</b>			
Northern Manitoba . . . . .	£	57/	
Hard Winter . . . . .	"	53/	
Rosario Santa . . . . .	"	50/9	
<b>Jahu, kaal — 280 Engl. naela.</b>			
Manitoba . . . . .	"	44/	
Austraalia . . . . .	"	37/6	
Kansas . . . . .	"	43/	
<b>Odrad</b>			
Kanada Nr. 3, kaal — 370			
Engl. naela . . . . .	"	33/3	
Kalifornia, kaal — 424 Engl. naela . . . . .	"	39/6	
<b>Kaerad, kaal — 320 Englise naela</b>			
La Plata . . . . .	"	21/9	
Canada № 2 . . . . .	"		
<b>5. III. Linad, cif.</b>			
Riga Z. K. . . . .	"	84/0 — 0/0	
Pärnu H. D. . . . .	"	82/0 — 83/0	
Slanetz U/A Medium . . . . .	"	85/0 — 88/0	
<b>Bacon, kaal — 112 Englise naela</b>			
liri . . . . .	Sh.	118/0 — 121/0	
Daani . . . . .	"	92/0 — 96/0	
Kanada . . . . .	"	94/0 — 96/0	
Ameerika . . . . .	"	—	

Munad, kaal — 120 Engl. naela		Sh.	
Englise . . . . .	"	13/6	— 15/6
liri . . . . .	"	13/6	— 15/0
<b>Või, kaal — 112 Englise naela</b>			
Hollandi . . . . .	"	184/0	— 186/0
Daani . . . . .	"	186/0	— 0/0
Uus-Meremaa . . . . .	"	156/0	— 180/0
Austraalia . . . . .	"	146/0	— 166/0
Argentiina . . . . .	"	146/0	— 156/0
<b>Eesti või . . . . .</b>			
Läti " I sort . . . . .	"	—	—
" " II " . . . . .	"	—	—
<b>10. III. Nisu Hamburg.</b>			
Sisemaa, tonni eest . . . . . Rmk. 262 — 266			
Manitoba, cif 100 kgr. eest t. fl. 16.65			
Hard Winter, cif 100 kgr. eest . . . . . " 15.25			
Ameerika jahu, 100 kgr. eest . . . . . \$ 7 1/2 88 4			
<b>Rukis</b>			
Sisemaa, tonni eest . . . . . Rmk. 248 — 245			
Western II, cif 100 kgr. eest fl. 12.65			
<b>Kaerad</b>			
Sisemaa, tonni eest . . . . . Rmk. 197 — 203			

9. III. Odrad, talve,

Sisemaa, tonni eest . . . £ —

Rasv

Purelard American, 100 kgr. eest . . . \$ 32 1/8  
 Steamlard 100 kgr. eest . . . ” 3

Odrad, suve,

Sisemaa, tonni eest . . . ” 210 — 250

10. III. Suhkur

C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco . . . ” 18/6 3/4  
 Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin . . . ” 18/5 1/4  
 Java 50 kgr. eest termiin . . . ” 18/5 1/4  
 American Fine Granulated 50 kgr. eest . . . ”

Või, Berliini engroshinnad, tsentneri eest Rmk.  
 Välismaa I sort . . . ” 197—205  
 ” II ” . . . ” 171—172  
 ” III ” . . . ” 165—167  
 Eesti või . . . ” 177—181  
 Läti punane . . . ” 176—180  
 ” must . . . ” 173—174

Riis

Burmah II, 50 kgr. eest . . . ” 15/1 1/2

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	25. II	26. II	28. II	1. III	3. III	4. III	5. III	7. III	8. III	9. III	10. III
Frank . . .	123.97	123.95	123.99	123.99	124.06	124.12	124.06	124.09	124.08	124.06	124.07
Dollar . . .	4.8512	4.8515	4.8509	4.8512	4.8518	4.8528	4.8525	4.8521	4.8528	4.8525	4.8525
Rootsi kroon	18.17 1/4	18.16 5/8	18.16 1/2	18.16 3/8	18.16 3/8	18.16	18.16	18.15 3/4	18.16 1/4	18.16 1/4	18.16
Daani kroon	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 3/4	18.21	18.20 3/4	18.21 1/2	18.21 1/4	18.22	18.21 7/8	18.20
Norra kroon	18.74	18.74	18.68 1/2	18.70	18.70	18.69	18.66 3/8	18.69	18.69	18.69	18.69
Saksa mark	20.46 1/8	20.46 1/8	20.46 1/2	20.46 3/4	20.46 3/4	20.47 1/2	20.47 1/2	20.47 1/4	20.47	20.46 1/4	20.46 1/4
Soome mark	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55
Floriin . . .	12.1150	12.1206	12.1162	12.1175	12.1187	12.1243	12.1250	12.1268	12.1287	12.1262	12.1262
Liir . . . .	110.92	110.85	110.77	110.85	110.77	110.25	110.35	110.50	110.31	109.67	108.92
Helveetsia fr.	25.22 1/8	25.22 1/4	25.22	25.22 1/8	25.22 1/2	25.23 1/4	25.23 1/2	25.23	25.23 1/4	25.21 1/2	25.22
Tshehholi.kr.	163.68	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75
Belgia frank	34.88 1/4	34.88 1/4	34.88 1/2	34.88 5/8	34.89 3/8	34.90 3/4	34.90 3/8	34.90 1/8	34.90 1/4	34.90 5/8	34.90 1/4
Shillingid	34.40 1/2	34.40 1/2	34.41	34.41	34.42	34.41 3/8	34.42	34.43 1/8	34.43	34.43	34.47
Poola slot	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50
Pengo . . .	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75
Latt . . . .	25.21	25.21	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.10	25.20
Litt . . . .	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	43.50	49.50
Tshervonets	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50
Kuld p/unts.	84/11 1/2	84/11 1/2	84/11 1/2	84/11 1/2	84/11 1/2	84/10 1/2	84/10 1/2	84/10 1/2	84/10 1/2	84/10 3/4	84/11 1/2
Hõbe p/unts	2/2 9/16	2/2 5/8	2/2 1/8	2/2 1/4	2/1 11/16	2/1 3/4	2/2	2/1 7/8	2/1 7/8	2/1 9/16	2/1 7/16
Plaat. p/unts		390/400	—	—	—	—	340/400	—	—	—	—

	B E R L I N									
	25. II	26. II	28. II	1. III	3. III	4. III	5. III	7. III	9. III	10. III
Naelsterling.	20.459	20.465	20.464	20.468	20.466	20.47	20.468	20.408	20.460	20.464
Frank . . .	16.505	16.515	16.505	16.505	16.505	16.50	16.50	16.495	16.49	16.495
Dollar . . .	4.2175	4.2185	4.2185	4.2185	4.2185	4.219	4.219	4.2175	4.216	4.217
Rootsi kroon	112.57	112.60	112.62	112.66	112.63	112.68	112.70	112.66	112.66	112.67
Daani kroon	112.44	112.44	112.46	112.44	112.44	112.45	112.58	112.33	112.36	112.36
Norra kroon	109.10	109.20	109.55	109.45	109.45	109.47	109.53	109.42	109.51	109.51
Soome mark	10.62	10.622	10.62	10.622	10.622	10.622	10.621	10.622	10.623	10.623
Floriin . . .	168.89	168.84	168.76	168.84	168.89	168.92	168.79	168.73	168.76	168.76
Liir . . . .	18.45	18.47	18.48	18.49	18.66	18.3	18.53	18.695	18.82	18.82
Helveetsia fr.	81.13	81.13	81.13	81.14	81.13	81.14	81.125	81.145	81.135	81.135
Tshehholi.kr.	12.494	12.459	12.493	12.491	12.493	12.497	12.493	12.485	12.49	12.49
Belgia frank	58.655	58.67	58.67	58.676	58.67	58.645	58.645	58.61	58.61	58.61

### Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s., Ameerika ja inglise pd. 800—860	Ölikoogid, linaseemne . . . . pd. 240—250
„sõre, kõrgem sort Ameerika ja inglise „ 840—860	„ päevalille . . . . „ 240
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu pütül 340—350	Jahu soja . . . . . „ 380
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga: 450—480	Jahu, päevalille . . . . . „ 250—260
Püüljahu:	Segajõutoit I s. . . . . „ 260—270
Rukkipütül patent (à 50 kg.) puud mk. 550	„ II s. . . . . „ 230—240
„harilik (à 4 pd) „ 480	Nisukliid . . . . . „ 195—200
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg. „ 860	Puuvillane riie, Bjas . . . . arss. 37,50—46,50
„Kalev“ „ „ „ „ 820	„ Mitkal . . . . . „ 28,50—34,50
„Taara“ „ „ „ „ 800	Lina, Liivi R . . . . . pd. 1650—1700
„Kungla“ „ „ „ „ 780	„ Petseri . . . . . „ 1900—2000
„Sampo“ „ „ „ „ 690	„ Võru . . . . . „ 1900—2000
Manna . . . . . „ 900	„ Tartu . . . . . „ 1700—1750
Jahu: nisu, pehme — sõre . . 685—890	Linaseemned, õli 87 1/2% basis „ 300—325
A/S. Rotermanni tehaste jahud:	Linaseemned, külvi . . . . . „ 350—375
Rukkijahud . . . . . „ 340—350	Takud, Codilla, I . . . . . „ 950—1000
„pütül . . . . . „ 450—470	„ II sort . . . . . „ 750—800
nisu, pehme — sõre . . . . . „ — —	„ III . . . . . „ 500—550
Rukis, Eesti . . . . . „ —	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 k. pest. „ 53—55
„ Vene . . . . . „ 330—335	„ Newcastle . . . . . „ 52—53
„ Poola . . . . . „ —	„ sepa . . . . . „ 65—67
Kaerad, toidu, Eesti . . . . . „ 250—255	Koks, valu . . . . . „ 80—82
Odrad, õlle . . . . . „ 295—310	„ gaasi . . . . . „ 75
Odrad, toidu . . . . . „ 275—280	Põlevkivi, I sort A . . . . . „ 10
Herned, rohelisted, Hollandi . . „ —	„ I „ B . . . . . „ 9
Riis, Burma II . . . . . „ 640—645	„ II „ . . . . . „ 7,50
Kartulid, eksport . . . . . „ 50—55	„ III „ . . . . . „ 5
„ piirituse . . . . . „ —	„ Fenolaat . . . . . „ 200
Kartulitärklis „Superieur“ . . . 525	„ Gudroon . . . . . „ 240
Pliim, pudelites . . . . . ltr. 15	„ pigi . . . . . „ 190
„ lahtine . . . . . tp. 15	Raud, sordi . . . . . „ 240—250
Või, eksport, I sort . . . . . pd. 4520—4600	„ vits . . . . . „ 340—520
Margariin, välismaa . . . . . „ 1960—2240	„ plekk . . . . . „ 370—510
Kaseiin, Eesti . . . . . „ 1250—1350	„ plekk, tsingitud . . . . . „ 690—770
Juust „Schweitsi“, kodumaa . . . 2700—2900	Raudtalad . . . . . „ 250—270
Munad, eksport I s (kast 1440 tk) kast —	Teras, vedru . . . . . „ 450—510
„ II s. ( „ 1440 tk.) . . . . . „ —	„ tööriistade . . . . . „ 1200—1400
Kakao, Hollandi . . . . . pd. 2200—2400	„ talla . . . . . „ 280—300
„ Inglise . . . . . „ 2000	Belgia reejalase teras, sitkus 45 „ —
„ Ameerika . . . . . „ 1600—1800	Malm . . . . . „ 170—180
Kohy, Rio, Santos . . . . . „ 4800—5000	Inglitina . . . . . „ 10.800—11.000
„ Kesk-Ameerika sordid . . . . . „ 5900—7700	Seatina . . . . . „ 1250—1300
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseil- lon . . . . . „ 9000—9800	Vaskplekk, punane . . . . . „ 3400—3600
„ „ Orange Pekoe, Java . . . . . „ 8000—9000	„ valge . . . . . „ 3200—3400
„ „ Moning, Hiina . . . . . „ 4700—5600	Tsink-plekk . . . . . „ 1800—2200
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi Saksam. „ 800—805	Masinaõli, Vene, . . . . . „ 480—530
Suhkur, peenike, valge, Poola . . . 800—805	„ Ameerika . . . . . „ 570—640
Siirup, kartuli, 420/0 . . . . . „ 600	„ mootor . . . . . „ 700—760
Glükoos . . . . . „ 575	„ auto . . . . . „ 950
Sool, lahtine, Saksa . . . . . „ 56	Linaseemneõli . . . . . „ 1210
Heeringad, Yarmouth, Mat- ties . . . . . tünn 4900—5100	Värnits . . . . . „ 1250
Heeringad, Yarmouth Mat- fulls . . . . . „ 5200—5400	Tsilindriõli, Vene . . . . . „ 625—950
Heeringad, Shoti, Matties . . . . . „ 5300—5400	„ Poola . . . . . „ —
„ „ Matfulls . . . . . „ 5600—5700	„ Ameerika haril. aur. 280 <sup>o</sup> „ 570—590
„ „ Norra . . . . . „ 2800—3000	„ tlekuum. „ 3200 „ 935—975
„ „ Islandi . . . . . „ 2500—3000	Põlevkiviõli . . . . . „ 170
Liha, sea, I sort . . . . . pd. 1560—1600	Nafta, Vene . . . . . „ 245—260
„ looma, I sort . . . . . „ 720—1120	„ Ameerika . . . . . „ 215—225
	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid . . . . . „ 300—310
	„ Poola, sist. ja vaadid . . . . . „ —
	„ Am., sistern. ja vaadid . . . . . „ 300—310
	Bensiin, Vene . . . . . „ 575—585
	„ Ameerika . . . . . „ 560—570
	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob ltr. 55
	Pesusooda, välismaa . . . . . pd. 195
	„ kodumaa . . . . . „ 165
	Seebikivi . . . . . „ 500—530

# A/S. W. SCHNEIDER & Ko.

Tallinnas, Estoonia puistee 19. Telefonid: 4-01, 4-02, 18-42, 26-34.

Osakond Tartus: Raatuse tñn. 13, telef. 7-65.

Ladus alati saadaval odavate hindadega: **R. Wolf'i A/S. Magdeburg-Buckau rehepeksugarnituure ja lokomobiile**

veetavaid, isesõitjaid ja seisvaid 3—800 P. S. Mayfarth, Gloria ja Weipert'i **rehepeksumasinaid** ja nende jaoks mootoreid: Witte 2½, 3½, 5, 7, 10 ja 15 P. S. ja Massey-Harris 3, 4½ ja 6 P. S. Witte ja Massey-Harris mootoritest töötvavad Eestis juba mitu sada kõige paremate tagajärgedega, iseäranis on meiereid meie mootoreid palju ostnud, ja meile saadetud kirjad tõendavad, et osljad mootontega igapidi rahul on.

Kõiksugu raua-, puu-, leiva-, liha- ja kudumis-tõõstuse masinaid, saekaatreid, D. W. F. teraskuule ja kuulilaaõreid, balata- ja nahast masinarhmu, õlisid, patenti rihmasheibe j. n. e.

Niidu- ja viljalõikamisemasinaid, vedruakkeid, tuulamisemasinaid, Heiligenbeili sahu ja palju muud. Kaevu torusid ja tsilindreid, ehitusmaterjali, rauda, terasi, plekki, naelu, pliidiraudu, ahjusiibreid ja uksi j. n. e.

Hea kaup, odavad hinnad, soodsad maksutingimused.

**Joonistuspaber** rullides ja lehtedes

**Pauspaber**

**Joonistuselõuend**

**Tsirklikastid**

**Logaritmilised joonlauad**

**Masstaab-joonlauad**

**Kolmnurgad**

**Joonsuled**

**Reisshiinid**

**Tushid j. n. e.**

**Arvemasinad**

kui ka kõiksugu kirjutusmaterjalid.

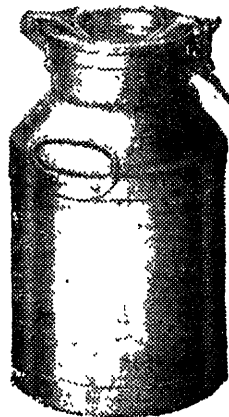
Soovitab

## Philipp Schaefer

Tallinnas, Harju tñn. 21. Kõnetr. 12-12.

Büroomasinatõ parandustõõkoda.

# „ALFA“



Kõige paremad ROOTSI piimanõud

## „ALFA“

Rootsi terasplekist valmistatud.

Ainuesitaja: **O.-õ. „Phönix“**

Tallinn, V. Posti t. nr. 8.

Tel. 9-96.

Värvid, nigrosiin, vees sulav, välism. pd.	9200
" tsinkvalge, välism. . . . .	1500—1650
" tinavalge, " . . . . .	1585
" ooker, " . . . . .	360—470

Väetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. pd.	1980
" " Tshiili . . . . . pd.	410
" superfosfaat 18—20% 6 pd. kott	600
" thomasjahu 16—17% . . . . .	575
" kaalisool 30% 100 kg. . . . .	765
" " 40% . . . . .	995
" kainiit 14% . . . . .	55—60
Vävelhappuammoniaak 75 kg. kott	1900
Lubjalämmastik 100 . . . . .	1800
Vosvoriit, Eesti 6% 6 pd. . . . .	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30% . . . . .	500
Paber, rotatsioon . . . . . pd.	440
Tsement, Portland, Kunda . . . . .	
pütt 10 pd. 10 nl. . . . . tünn	875—925
Tsement, Aseri . . . . .	875—925
Kriit, toores . . . . . pd.	—
" pestud . . . . .	118—120
Asfalt . . . . .	120
Kivitõrv . . . . .	—
Puutõrv . . . . .	—
Lubi . . . . .	48—50
Kips, tükkides . . . . .	25
" jahvatatud . . . . .	40
" krohvimise . . . . .	50—75
Telliskivid, I sort . . . . . tuhat	6500—7000
" " A.-s. „Silikaat“ . . . . .	4000—4500
Tulitükid, orig. kast (5000 toosi) . . . . .	3750—4650
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast valmist, pd. I s. . . . . pd.	5400—5600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort . . . . .	6000—6200
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort . . . . .	5600—5800
Tooresnahk, väikesed ja suured Silikaat D/B/B . . . . .	—
Puumaterjalid, saetud . . . . .	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall. . . . .	—
" " IV s . . . . .	—
" " propsid; 7x7 . . . . .	—

**Prahid:**

Lina	
Tallinn — Stettiin . . . . . tonn sh.	22/—
" — Gent . . . . .	" —
" — Dundee . . . . .	" —
" — Belfast . . . . .	" —

Takud	
Puumaterjalid	
Standard	
Tallinn — London . . . . . sh.	—
" — E. C. C. P. (Inglise ida- ja läänerand) . . . . .	" —
" — Antwerpen . . . . .	" —
" — Southampton . . . . .	" —
" — Manchester . . . . .	" —
" — Amsterdam . . . . .	" —
" — Dundee . . . . .	" —

25% talve juuremaks.	
Segakaup	
Tallinn — Stettiin . . . . . tonn sh.	12—25/—
" — London . . . . .	" —
" — Stokholm . . . . . Rkr:	—

Või	
Tallinn — Stettiin . . . . . tünn	1/8
Kartulid	
Tallinn — Stokholm . . . . . tonn Rkr:	—

**Talinna börsi kursisedel.**

		28. II.	2. III.	4. III.	7. III.	11. III.		
1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	372	372	372	372	372	—	—
	M.	375	375	375	375	375	—	—
1 nael-sterling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1805	1805	1805	1805	1805	—	—
	M.	1820	1820	1820	1820	1820	—	—
100 Saksa riigimarka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	8840	8840 <sup>8810</sup>	8840	8840	8810	—	—
	M.	8940	8940 <sup>8910</sup>	8940	8940	8940	—	—
100 Soome marka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	987	987	987	987	987	—	—
	M.	947	947	947	947	947	—	—
100 Rootsi krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9975	9975	9975	9975	9975	—	—
	M.	10.060	10.060	10.060	10.060	10.060	—	—
100 Prantsuse franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9950	9950	9950	9950	9950	—	—
	M.	10.050	10.050	10.050	10.050	10.050	—	—
100 Hollandi guldenit	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.925	14.925	14.915	14.915	14.915	—	—
	M.	15.075	15.075	15.065	15.065	15.065	—	—
100 latti	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7150	7150	7150	7150	7150	—	—
	M.	7250	7250	7250	7250	7250	—	—
100 Tschehhoslovakkia krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1105	1105	1105	1105	1105	—	—
	M.	1130	1130	1130	1130	1130	—	—
100 Helveetsia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7175	7175	7175	7175	7175	—	—
	M.	7275	7275	7275	7275	7275	—	—
100 Norra krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9700	9875	9700	9700	9700	—	—
	M.	9850	9825	9850	9850	9850	—	—
1 belga	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	—	—
	M.	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	—	—
100 Itaalia liiri	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1615	1615	1625	1625	1650	—	—
	M.	1690	1690	1700	1700	1725	—	—
100 Ungari krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	—	—
	M.	66.75	66.75	66.75	66.75	66.75	—	—
1 Austria schilling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	—	—
	M.	54.—	54.—	54.—	54.—	54.—	—	—
1 tšehhovonets tšehk	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	—	—
	M.	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	—	—
1 Poola slot	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	38.—	38.—	38.—	38.—	38.—	—	—
	M.	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	—	—
1 Eesti krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	100	100	100	100	100	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—